

Otkrivenje

Ranko Stefanović

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Siječanj, veljača i ožujak 2019.

Sadržaj

1. Evanđelje s Patmosa
2. Usred svijećnjaka
3. Isusova poruka sedmerim crkvama
4. Dostojno je Janje
5. Sedam pečata
6. Božji narod zapečaćen
7. Sedam truba
8. Sotona, poraženi neprijatelj
9. Sotona i njegovi saveznici
10. Božje vječno Evanđelje
11. Sedam posljednjih zala
12. Sud nad Babilonom
13. “Evo sve činim novo”

POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 1/2019.

Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjure Deželića 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • Odgovorni urednik: Neven Klačmer • Urednik: Mario Šijan • Prijevod: Dragana Todoran • Lektura: Marijan Malašić • Korektura: Ljiljana Đidara • Tiskano u uredu nakladnika

www.znaci-vremena.com • www.adventisti.hr

Radosna vijest s Patmosa

Apostol Ivan je prije oko dvije tisuće godina bio progнан na mali stjenoviti otok u Egejskom moru zbog svojeg vjernog svjedočanstva o Evandjelju. Ostarjeli apostol podnio je sve teškoće u rimskom zarobljeništvu. Jedne subote imao je poseban posjet. Isus Krist došao je ohrabriti svojega napaćenog slugu. U nizu viđenja Isus mu je pokazao panoramski pregled povijesti Crkve i što će Božji narod doživljavati dok bude čekao povratak svojega Gospodina.

Sve što je vidio u viđenju vjerno je zabilježio u knjizi pod nazivom "Otkrivenje Isusa Krista" (Otkrivenje 1,1). Knjiga koju je napisao otkriva Isusovo djelo na Nebu i Zemlji od trenutka Njegovog uzašašća do ponovnog dolaska. Namjera je bila da kršćani u nadolazećim stoljećima budu uvjereni u Kristovu prisutnost i ohrabreni dok podnose kušnje svakidašnjeg života u palom svijetu u kojem se vodi velika borba.

Ovog ćemo tromjesečja proučavati ovu knjigu. U općim crtama u sredotočit ćemo se na glavne dijelove knjige i njezine teme. Cilj je da se upoznamo s ključnim temama knjige i uvidimo da ona doista otkriva Isusa Krista, Njegov život, Njegovu smrt, Njegovo uskrsnuće i Njegovu uzvišenu službu Velikog svećenika svojeg naroda.

To ćemo postići na sljedeći način:

1. Naše proučavanje Otkrivenja temelji se na biblijskom razumijevanju biblijskog nadahnuća. Iako poruke u knjizi potječu od Boga, one su prenesene na jezik ljudi. Koristeći se jezikom i slikama iz povijesti Božjeg naroda Staroga zavjeta, otkrit ćemo kako je Ivan objavljivao ove poruke.

2. Pozorno čitanje proročanstava iz Otkrivenja (kao i iz Daniela) pokazuje da njihovo ispunjenje možemo na ispravan način shvatiti povijesnom metodom tumačenja proročanstava zato što ona slijedi povijesni tijek od vremena proroka do svršetka svijeta. Ovo objašnjava zašto bismo trebali uložiti svaki mogući napor da izvučemo smisao iz samog teksta, a ne da namećemo unaprijed određeno pogrešno tumačenje.

3. Organizacijska struktura Otkrivenja na mnogo je načina važna za odgovornu primjenu proročanstava iz knjige. Naše proučavanje Otkrivenja bit će utemeljeno na četverostrukoj strukturi knjige:

a. U Otkrivenju 1,9—3,22 Ivan opisuju prilike koje su vladale u crkvama u njegovo vrijeme kako bi se proročki osvrnuo na prilike u Crkvi u različitim povijesnim razdobljima.

b. U Otkrivenju 4,1—11,19 ponavlja se povijest Crkve i nadograđuje se upotrebom apokaliptičnih simbola koji postupno iznose sve više pojedinosti.

c. Otkrivenje 12,1—14,20 tematsko je središte knjige i obuhvaća povijest velike borbe od vremena prije Isusa do Njegovog drugog dolaska.

d. Otkrivenje 15,1—22,5 isključivo se bavi svršetkom vremena.

4. Smisleno tumačenje proročanstava iz Otkrivenja mora biti kristocentrično. Čitava knjiga napisana je iz Kristove perspektive. Samo u Kristu simboli i slike iz Otkrivenja imaju svoje konačno značenje i smisao.

Otkrivenje obećava blagoslove onima koji čitaju i slušaju Riječ, koji obraćaju pozornost na opomene koje su iznesene u toj knjizi. “Otkrivenje počinje ozbiljnom opomenom koja nas upozorava na uvjet pod kojim ćemo moći razumjeti njegov sadržaj: ‘Blago onome koji čita i onima koji slušaju riječi proroštva’, izjavljuje Bog, ‘i drže što je napisano u njemu; jer je vrijeme blizu.’ Kad kao narod shvatimo što ova knjiga znači za nas, među nama će doći do velikog buđenja. Ako ne prihvatimo ovu opomenu i ne budemo istraživali i proučavali, mi nećemo potpuno shvatiti pouke koje se u njoj nalaze.” (Ellen G. White, *Testimonies to Ministers and Gospel Workers*, str. 113)

Dok pomno proučavamo ovu knjigu, pozvani smo da otkrijemo pojedinosti koje trebamo čuti i poslušati dok čekamo dolazak našega Gospodina Isusa Krista.

Dr. Ranko Stefanović profesor je Novog zavjeta na Adventističkom teološkom fakultetu Sveučilišta Andrews u Sjedinjenim Američkim Državama. Uža mu je struka knjiga Otkrivenje.

Evandjelje s Patmosa

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 1,1.

Središte proučavanja: U ovoj pouci usredotočit ćemo se na uvod (Otkrivenje 1,1-8) i knjigu Otkrivenje kao cjelinu.

Uvod: U uvodu u Otkrivenje (Otkrivenje 1,1-8) predstavljene su glavne teme knjige prilično jednostavnim jezikom. Ovi redci ne sadrže zastrašujuće Zvijeri, nebeska putovanja i sedmerostruke nizove. Umjesto toga, u njima se govori odakle potječe knjiga (Otkrivenje 1,1-3), tko ju je poslao crkvama (Otkrivenje 1,4-6) i kako će se događaji opisati u knjizi odigrati na svršetku (Otkrivenje 1,7,8). U uvodu je istaknuto da Isus Krist ima središnju ulogu u cijeloj knjizi. Uvod jasnim jezikom priprema čitatelja za ono što slijedi.

Teme: U uvodu Otkrivenja prikazane su sljedeće teme:

1. Isus je središnja Osoba Otkrivenja

Njegova središnja uloga jasno je prikazana u naslovu knjige (Otkrivenje 1,1), u Njegovim osobinama i djelima (Otkrivenje 1,5,6) i Njegovoj središnjoj ulozi u drugom dolasku (Otkrivenje 1,7).

2. Knjiga govori o budućim događajima

Ovi događaji nisu samo događaji posljednjeg vremena. U odnosu na Ivanove dane, većina događaja opisana na ovom mjestu odigrat će se u budućnosti (Otkrivenje 1,1).

3. Viđenja iz knjige iznesena su simboličnim jezikom

Ovu činjenicu jasno zapažamo na temelju jedne od ključnih riječi u Otkrivenju 1,1 i njezine aluzije na Daniela 2.

4. Trostruke Božje odlike

U Otkrivenju 1,4-6 iznesen je trostruki opis božanskog Trojstva, njihovih osobina i djela.

5. Isusov povratak

Otkrivenje 1,7,8 govori o ovom konačnom vrhuncu svih događaja u knjizi.

Primjena u životu: Pitanja koja slijede nakon dijela “Komentar” pozivaju učenike da usklade adventističko razumijevanje Otkrivenja sa središnjom ulogom Isusa Krista u knjizi.

DRUGI DIO: Komentar

Prema Uvodu u pouku za ovo tromjesečje, sve pouke temelje se na adventističkom razumijevanju nadahnuća, povijesnoj metodi tumačenja proročanstava, jedinstvenoj strukturi Otkrivenja i kristocentričnom pristupu tumačenju.

Povijesna metoda potkrijepljena je jasnom strukturom Otkrivenja. Knjiga počinje izvještajem o sedam crkava (Otkrivenje 1,9-3,22), u kojem se opisuju prilike u Ivanovo vrijeme i koji proročki prikazuje prilike u Crkvi kroz povijest do svršetka vremena. Pečati i trube također obuhvaćaju razdoblje od Ivanovog vremena do posljednjih dana (Otkrivenje 4,1-11,19). Konačno, druga polovina knjige (Otkrivenje 12,1-22,21) uglavnom se usredotočuje na posljednje dane ovozemaljske povijesti i vrijeme nakon toga. Ova metoda također se oslanja na Daniela 2 u prvom retku knjige (vidi treću točku u razradi glavnih tema).

Razrada glavnih tema prve pouke

1. Isus je središnja Osoba Otkrivenja (Otkrivenje 1,1.5-7)

Knjiga počinje lancem otkrivenja u čijem je središtu Isus. On je prva Osoba spomenuta u knjizi i Onaj koji šalje otkrivenje Ivanu (Otkrivenje 1,1). Ono što je Bog dao Isusu naziva se “Otkrivenje Isusa Krista” (Otkrivenje 1,1). Isus prosljeđuje Ivanu “svjedočanstvo Isusa Krista” (Otkrivenje 1,2). Ivan upućuje svojim čitateljima “riječi proročanstva” (Otkrivenje 1,3).

Ovaj lanac otkrivenja važan je za adventističke kršćane. On jasno ukazuje da “Isusovo svjedočanstvo” ovdje obuhvaća samu knjigu Otkrivenje, kao i dar viđenja koji je Ivan primio (Otkrivenje 1,2). Ostatak iz Otkrivenja 12,17. također će poslije imati “Isusovo svjedočanstvo”, dar viđenja sličan onom koji je Ivan imao, koji je također utjecao na stvaranje nadahnutih spisa.

Prema tome, uvod ukazuje na Isusa kao na središnju Osobu Otkrivenja. Otkrivenje je primljeno od Isusa i ono govori o Isusu (Otkrivenje 1,1). Isus je osposobljen za svoju posebnu ulogu svojom smrću, uskrsnućem i nebeskom vladavinom (Otkrivenje 1,5). Na kraju, On će doći na oblacima (Otkrivenje 1,7).

2. Knjiga govori o budućim događajima

U Otkrivenju 1,1 stoji da je glavna svrha knjige “da pokaže slugama svojim što se ima uskoro dogoditi”. S Ivanovog gledišta, ovi će se događaji odigrati u budućnosti. Međutim, što se u tekstu želi reći riječju “uskoro”? Dvije tisuće godina koje su protekle otkako je Otkrivenje napisano ne čini se kao uskoro! Dakle, riječ “uskoro” sigurno je zabilježena iz Božje perspektive, kojemu je tisuću godina kao jedan dan (2. Petrova 3,8).

Međutim, iz naše perspektive Isusov povratak je također skori događaj. Mi ne znamo kada će Isus zapravo doći, ali znamo da će On u našem osobnom svjesnom iskustvu (Propovjednik 9,5) doći odmah nakon što umremo. Za svakoga od nas pojedinačno, Isusov drugi dolazak slijedi odmah nakon smrti. Prema tome, priliku da se pripreмимо za Njegov dolazak trebamo iskoristiti sada, a ne u nekom trenutku u budućnosti. Da Isusov dolazak nije prikazan kao skori, mnogi bi ljudi odgađali pripremu za Njegov povratak.

3. Viđenje je dano simboličnim jezikom

Obično je najbolji način pristupanja Pismu sve shvatiti doslovno, osim ako nije jasno naznačeno da je u pitanju simbol. U Otkrivenju je suprotan pristup nagoviješten u prvom retku. U njemu je rečeno da je Bog ili Isus “pokazao” (Otkrivenje 1,1; grč. *esēmanen*) cijelo viđenje Ivanu. Riječ “pokazati” znači predočiti nešto poznatim značima, govorom ili djelima. Prema tome, najbolji pristup Otkrivenju bit će da se prema svemu odnosimo kao prema simbolu, osim ako nije jasno da je u pitanju doslovno značenje (na primjer “Isusa Krista” u Otkrivenju 1,1 treba shvatiti doslovno).

Ovakvo razumijevanje poprima još jasniji oblik kada čitatelj u prvom retku knjige zapazi poveznicu s Danielom 2,45. To je jedino mjesto u Bibliji na kojem se također kombinira riječ “pokazati” s neuobičajenim izrazom “što se ima uskoro dogoditi” (Otkrivenje 1,1; od grč. *a dei genesthai*). U snu o velikom kipu Bog je Nabukodonozoru “pokazao” (Daniel 2,45; Otkrivenje 1,1) što će se dogoditi u posljednjim danima. Ono što bi se trebalo dogoditi “u posljednjim danima” u Danielu, u Otkrivenju će se dogoditi “uskoro”.

Prema tome, na samom početku Otkrivenja nailazimo na snažnu aluziju na Daniela 2. Ova aluzija usko povezuje ove dvije knjige. Iako Otkrivenje ukazuje na mnoge proroke, postoji posebna veza između Otkrivenja i Daniela. Dakle, trebali bismo očekivati da pojedini simboli iz Otkrivenja ukažu na tijek povijesti od prorokovog vremena do posljednjih dana.

4. Trostruke Božje odlike

Knjiga započinje trostrukim opisom Trojstva (Otkrivenje 1,4-6). Kao prvo, opisuju se Osobe Oca (“Onaj koji jest, koji bješe i koji će doći”), Duha Svetoga (prikazanog sa sedam duhova) i Isusa Krista. On je spomenut posljednji jer je tema sljedeća dva opisa.

Zatim slijedi opis glavnih osobina uloge koju Isus ima u Otkrivenju. On je Onaj koji je umro (vjerni svjedok/mučenik — od grčke riječi *martyrs*), koji je ustao (“Prvorodenac od mrtvih”), i koji se pridružio Ocu na prijestolju (“Vladar zemaljskih kraljeva”). Isusova smrt i uskrsnuće osnova su Njegove nebeske vladavine.

Posljednji opis odnosi se na djela. Isus nas voli (u grčkom sadašnje vrijeme), oslobodio nas je ili “oprao” (dvije različite grčke riječi koje isto zvuče, ali se razlikuju u jednom slovu) svojom krvlju od naših grijeha i učinio nas kraljevima i svećenicima Bogu. Konačni ishod Isusove ljubavi, izražene Njegovom smrću i uskrsnućem, jest uzdizanje Njegovog naroda na najviši mogući položaj: položaj kraljeva i svećenika.

5. Isusov povratak

Prizor Isusovog povratka u Otkrivenju 1,7 temelji se na nagovještajima iz Daniela 7 i Zaharije 12. “On” u Otkrivenju 1,7 jasno se odnosi na Isusa, jer je On tema prethodna dva retka. Rečenica “dolazi s oblacima” podsjeća na Sina Čovječjeg koji dolazi na oblacima do Starca i prima vlast nad zemaljskim kraljevstvima (Daniel 7,13.14). U Otkrivenju se Isusovo pravo da vlada nad Zemljom priznaje na Nebu nakon Njegovog uzašašća (Otkrivenje 5) i na Zemlji o Njegovom drugom dolasku (Otkrivenje 1,7).

Posebno je zanimljivo upućivanje na Zahariju. Zapazite sličnosti između Zaharije 12 i Otkrivenja. U Zahariji 12,7.8 dolazi Gospodin. U Otkrivenju dolazi Isus. U Zahariji 12,10 Gospodin je proboden; u Otkrivenju je proboden Isus. U Zahariji stanovnici Jeruzalema vide da Bog dolazi (Zaharija 12,8-10); u Otkrivenju cijela Zemlja vidi da Isus dolazi. U Zahariji 12,11.12 tugovat će obitelji iz Jeruzalema; u Otkrivenju će zaplakati sva zemaljska koljena.

Prigodom navođenja Starog zavjeta u Otkrivenju, dolazi do premeštanja naglasaka s Boga na Isusa. Sličan pomak zapaža se u iznošenju doslovnih i lokalnih pojedinosti vezanih za Izrael na duhovni, sveopći utjecaj Evandjelja i Crkve.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Ova pouka usredotočena je na početak Otkrivenja, ili uvod (Otkrivenje 1,1-8). Pouku možete započeti pitanjem: *Koji je vaš omiljeni početak biblijskog izvještaja?* Učenici bi mogli dati sljedeće odgovore: “Dječak Mojsije u trstici”; “Ispit u vezi s hranom za Daniela i njegova tri prijatelja u Danielu 1”; “Pomazanje pastira Davida za kralja”. Kako uvod u biblijski izvještaj ili knjigu utječe na način na koji shvaćate ostatak izvještaja?

2. U pouci se iznose dvije pojedinosti koje su vrlo važne u cijelom Otkrivenju: a) središnja uloga Isusa Krista i b) povijesno čitanje Otkrivenja. Učitelj može pozvati svoje učenike da razgovaraju o sljedećim pitanjima: *Kakvu vrijednost povijesni pristup nudi današnjem svijetu? Kako povijesni detalji povijesnog tumačenja Otkrivenja uzdižu Isusa Krista kao središte sve nade?* Mogući odgovori na prvo pitanje: Povijesni pristup a) odgovara na tri velika egzistencijalna pitanja: Tko sam ja? Odakle potječem? Kamo idem? b) pomaže nam da uočimo Božju ruku u povijesti; c) pruža nam sigurnost usred kaosa da Bog još uvijek upravlja poviješću; d) uvjerava nas da je nada u vezi s krajem također pouzdana jer je Bog djelovao u prošlosti.

Usred svijećnjaka

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 2,7.

Središte proučavanja: U središtu proučavanja ove pouke bit će uvod u sedam poruka upućenih crkvama (Otkrivenje 1,9-2,7).

Uvod: U Otkrivenju 1,9-20 iznosi se pozadina poruka sedmerim crkvama u drugom i trećem poglavlju. Prizori slavnog viđenja Krista pružaju jedinstveni okvir za svaku od sedam poruka. Isus poznaje svaku od sedam crkava i obraća im se tamo gdje se nalaze. Pouka završava detaljnijim osvrtom na poruku upućenu crkvi u Efezu (Otkrivenje 2,1-7).

Teme: U tekstu koji ćemo proučavati (Otkrivenje 1,9—2,7) iznose se sljedeće teme:

1. Identitet dana Gospodnjeg u Otkrivenju 1,10.

Najveća je vjerojatnost da Ivan subotu smatra danom Gospodnjim.

2. Isus se obraća crkvama tamo gdje se nalaze

Isus pristupa svakoj od sedam crkava s različitim karakteristikama uzetim iz uvodnog viđenja (Otkrivenje 1,9-20).

3. Ivan navodi osnovne crte Otkrivenja (utemeljene na Otkrivenju 1,19)

U Otkrivenju 1,19 Ivan sažima cijelo viđenje i svodi na ono što jest i što će biti u budućnosti. Otkrivenje 4,1 pokazuje da velik dio Otkrivenja govori o budućnosti. Ova budućnost počinje u Ivanovo vrijeme i proteže se do svršetka vremena.

4. Tumačenje sedam poruka upućenih crkvama

Poruke poslana sedmerim crkvama sadrže pojedinosti koje se odnose na tadašnje crkve u Maloj Aziji, ali paralelno pokazuju i duhovno stanje kršćanstva u različitim povijesnim razdobljima.

Primjena u životu: Učenici se pozivaju da razmišljaju o zadivljujućem opisu Isusa u Otkrivenju 1,12-16, Ivanovoj reakciji na ovaj opis

(Otkrivenje 1,17) i Isusovom milostivom i utješnom odgovoru Ivanu (Otkrivenje 1,17.18).

DRUGI DIO: Komentar

U središtu viđenja u uvodu Otkrivenja (Otkrivenje 1,12-18) nalazi se slavni opis Isusa. On je “poput Sina Čovječjeg” (Otkrivenje 1,13 — Varaždinska Biblija), Onaj koji je bio mrtav i koji živi (Otkrivenje 1,18). Na temelju teksta u Danielu 10,5.6 i brojnih drugih starozavjetnih tekstova, ovo viđenje prikazuje Isusovu slavu viđenu samo prigodom preobraženja tijekom Njegove ovozemaljske službe. Isusove osobine u viđenju ponavljaju se u sedam poruka u drugom i trećem poglavlju. U viđenju se postavlja pozornica za prvi čin drame.

Osim viđenja u kojem je prikazan Isus (Otkrivenje 1,12-18), u pouci se navodi mjesto i vrijeme kada je Ivan primio ovo viđenje (Otkrivenje 1,9-11), osnovno tumačenje viđenja (Otkrivenje 1,19.20) i analiza poruke upućene crkvi u Efezu (Otkrivenje 2,1-7).

Razrada glavnih tema druge pouke

1. Identitet dana Gospodnjeg u Otkrivenju 1,10

Najraširenije gledište među tumačima jest da je “dan Gospodnji” u Otkrivenju 1,10 nedjelja, prvi dan tjedna. Ovo gledište zasniiva se na činjenici da su crkveni oci u kasnijem razdoblju ovim izrazom označavali nedjelju, i da je u Rimskoj crkvi latinski izraz *Dominus dies* bio jedan od naziva za nedjelju. Međutim, jasno upućivanje na nedjelju kao “dan Gospodnji” javilo se mnogo kasnije u odnosu na vrijeme pisanja Otkrivenja pa, prema tome, ne može služiti kao dokaz da je Ivan to značenje imao na umu kada je pisao Otkrivenje.

Najispravnije je objašnjenje da je Ivan izrazom “dan Gospodnji” u Otkrivenju 1,10 mislio na sedmi dan subotu. Iako izraz “dan Gospodnji” (*kuriakê hemêra*) nikad nije upotrijebljen na nekom drugom mjestu u Novom zavjetu ili u grčkom prijevodu Starog zavjeta, mnogi snažni ekvivalenti upućuju na sedmi dan subotu. Sedmi dan je “subota, počinak posvećen Jahvi, (*kuriô*) Bogu tvojemu” (Izlazak 20,10; Ponovljeni zakon 5,14). “Gospodin” (*kurios*) često naziva sedmi dan “moja subota” (*ta sabbata mou* — Izlazak 31,12.13; Levitski zakonik 19,3.30; 26,2; Izaija 56,4-6; Ezekiel 20,12.13.16.20.21.24; 22,3-8; 23,36-38; 44,12-24). U Izaiji 58,13 na hebrejskom jeziku Bog naziva subotu “moj sveti dan”. I konačno, sva tri sinoptička evanđelja (Matej 12,8; Marko 2,27.28; Luka 6,5) navode Isusove riječi da je “Sin Čovječji gospodar i subote (*kurios tou sabbatou*)”. Bilo bi, prema tome, neo-

bično da je Ivan upotrijebio izraz “dan Gospodnji” za bilo koji drugi dan u tjednu osim subote.

2. Isus pristupa crkvama tamo gdje se nalaze

Isus se u Otkrivenju pojavljuje na spektakularan način (Otkrivenje 1,12-20). Isti Isus je u bliskoj zajednici sa sedam crkava (Otkrivenje 1,20). On poznaje svaku od njih (Otkrivenje 2,2.9.13.19; 3,1.8.15). Predstavlja se svakoj crkvi s jednom, dvije ili tri karakteristike iz viđenja koje prethodi.

Poruka crkvi u Efezu (Otkrivenje 2,1-7), na primjer, opisuje Isusa kao Onoga koji drži sedam zvijezda u svojoj ruci (Otkrivenje 1,20) i hoda između sedam zlatnih svijećnjaka (Otkrivenje 1,12.13). U poruci crkvi u Smirni (Otkrivenje 2,8), Isus je Prvi i Posljednji, Onaj koji je bio mrtav i koji se vratio u život (Otkrivenje 1,17.18). U pismu crkvi u Pergamu, On pristupa s mačem oštrim s oba kraja (Otkrivenje 2,12; 1,16). I tako se nastavlja u svih sedam pisama upućenim crkvama.

Ovdje zapažamo zanimljivu pojedinost. Isus se svakoj od sedam crkava predstavlja drugačije. On se može prilagoditi posebnim potrebama svake crkve i okolnostima u kojima se nalaze. Drugim riječima, On prilazi svakoj crkvi tamo gdje se ona nalazi. I ako nijedna crkva i nijedan kršćanin nemaju potpunu sliku o Isusu, onda svi imamo razlog da budemo ponizni. Svi mi učimo, čak ako mnogo toga znamo.

3. Ivan navodi osnovne crte Otkrivenja (zasnovane na Otkrivenju 1,19)

Pisac Otkrivenja često daje naznake o organizaciji i ključnim mislima knjige u prijelaznim tekstovima. Jedan od tih prijelaznih tekstova nalazi se u Otkrivenju 1,19. U ovom tekstu Ivan izlaže plan cijele knjige. Redak počinje na sljedeći način: “Sad napiši što si vidio.” Ova rečenica podudara se s jedanaestim retkom: “Što vidiš, napiši.” Jedanaesti redak napisan je u sadašnjem vremenu, a devetnaesti u prošlom (grčki indikativ aorista). To znači da se čitavo viđenje u Otkrivenju zbilo između naloga u jedanaestom i devetnaestom retku. Rečeno mu je da sve to zabilježi.

Što je Ivan vidio? Dvije stvari: “sadašnje stanje” i “ono što će se poslije ovoga dogoditi” (Otkrivenje 1,19). Dakle, Otkrivenje obuhvaća trenutačne prilike u vrijeme sedam crkava i ono što će se tek dogoditi, iz njihove perspektive.

U Otkrivenju 4,1 Isus kaže Ivanu: “Uziđi ovamo da ti pokažem što se ima dogoditi poslije ovoga!” Ova izjava slična je onoj u Otkri-

venju 1,19. Počevši od Otkrivenja 4,1, ostatak knjige prvenstveno se usredotočuje na budućnost nakon Ivanovog vremena. Iako se na dva mjesta spominje križ (Otkrivenje 5,6; 12,11), čak i događaji prije stvaranja (Otkrivenje 12,4.7.9), veći dio knjige usmjerava se na buduće događaje u odnosu na Ivanove dane.

Na što, onda, ukazuje tekst u Otkrivenju 1,19: "Što će se poslije ovoga dogoditi?" Odgovor glasi: Na sve između tekstova u Otkrivenju 1,19 i 4,1, odnosno na poruke poslone sedmerim crkvama. Kao što je u pouci istaknuto, sedam poruka, osim opisa prilika u sedam crkava i poruka koje im Isus upućuje, također imaju proročko značenje za čitavu kršćansku eru. Pomni osvrt na Otkrivenje 1,19 pokazuje kako ključni tekstovi Otkrivenja pomažu čitateljima da uoče strukturu Otkrivenja kakvu Ivan i Onaj koji mu je dao viđenje imaju na umu.

4. Tumačenje poruka upućenih sedmerim crkvama

Poruke upućene crkvama "proročka su pisma". One više podsjećaju na Mateja 24, nego na Daniela 7 ili Otkrivenje 13. Prema tome, njihova se poruka odnosi na sedam tadašnjih crkava u Maloj Aziji, koje su ih prvobitno primile (Otkrivenje 1,4.11), i, kad se uzme šire značenje, svih onih koji čitaju ove poruke (Otkrivenje 1,3; 2,7.11.17.29 itd).

Međutim, u Maloj Aziji bilo je više od sedam crkava i duhovno stanje u tim crkvama odgovara duhovnom stanju kršćanstva u različitim povijesnim razdobljima od Ivanovog vremena do današnjih dana. Dakle, u ovih sedam poruka povijesnim crkvama nalazi se pregled glavnog razvoja kršćanske povijesti. O ovim razdobljima ukratko se govori u posebnim komentarima za svaku crkvu u drugoj i trećoj pouci.

5. Poruka crkvi u Efezu

Crkva u Efezu prva je crkva kojoj se Isus obraća opisujući sebe kao Onoga koji hoda između sedam zlatnih svijećnjaka i drži sedam zvijezda u svojoj desnici (Otkrivenje 2,1). Glagoli "hoditi" i "držati" prikazuju Isusovu skrb i veliku brigu. Usprkos Isusovoj brizi, crkva gubi svoju prvobitnu ljubav prema Njemu jer joj pozornost odvlače druge stvari i potrebno joj je pokajanje. Ova prva poruka ne odnosi se samo na efešku crkvu iz prvog stoljeća, već odražava opću Isusovu ocjenu kršćanske Crkve u prvom stoljeću. Malo-pomalo prva ljubav prvih kršćana je oslabjela i njihova potreba da se vrate prijašnjem žaru postala je očita (vidi 1. Ivanova 4,7-11).

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Zašto je milostivi Isus koji oprašta, koji je oprao noge svojim učenicima, prikazan na tako spektakularan i zapamnjivi način u Otkrivenju 1,12-16? Isusov izgled jako je uplašio Ivana, mada strah nije bio odgovor kakav je Isus želio (Otkrivenje 1,17.18). Poput nastavnika u školi, Bog katkad mora zadobiti naše poštovanje da bismo Njegovu milost shvatili ozbiljno. Istinski poznavati Boga znači ljubiti Ga. Otac je kao Isus (Ivan 14,9).

2. Što opis Isusa u Otkrivenju 1 govori o Isusovom pozivu upućenom cijelom čovječanstvu? U viđenju Isusa u Otkrivenju 1, Ivan Ga opisuje kao "nekoga slična Sinu Čovječjemu", koji ima bijelu kosu i oči kao ognjeni plamen. Njegovo lice bilo je kao sjajno sunce, a u desnici je držao zvijezde. On je "Prvi i Posljednji" i ima ključeve od podzemlja i smrti. Ovaj opis podsjeća na "Sina čovječjega" u Danielu 7,13 i bogobožni Židovi koji su čeznuli za svojim Mesijom, to bi sigurno zapazili. Međutim, komentatori također spominju da bi opis Isusa isto tako odgovarao poganskim predodžbama o božanstvu. Ono što je sigurno, Isus je prikazan kao Onaj koji može ispuniti iskrene čežnje cijelog čovječanstva. On nam prilazi tamo gdje se nalazimo i podiže nas. On je svemoćan, pa ipak mudar i brižan. On je istinska čežnja čovječanstva.

Isusova poruka upućena sedmerim crkvama

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 3,21.

Središte proučavanja: Prošli tjedan osvrnuli smo se na prvu od sedam poruka poslanih sedmerim crkvama. U ovoj pouci proučavat ćemo od druge do sedme poruke (Otkrivenje 2,8—3,22).

Uvod: Poruka poslana sedmerim crkvama stoljećima je donosila ohrabrenje Božjem narodu. One nas uvjeravaju da se Bog brine za svoju Crkvu. On zna sve njezine izazove i želi pružiti savjete i dragocjena obećanja svima koji slušaju.

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Hijizam sedam crkava

Poruke upućene crkvama imaju strukturu u tipičnom stilu hebrejske književnosti.

2. Ohrabrenje u nevolji

Poruke crkvama prikazuju i duhovni pad i odgovarajući rast broja i težine danih obećanja svakoj crkvi.

3. Najveći napredak kršćanstva i njegove posljedice

Poruka crkvi u Filadelfiji pretkazuje vrijeme velikog misionarskog napretka. Međutim, taj napredak izazvao je reakciju koja je nagnala kršćanstvo da zauzme obrambeni stav.

4. Poruka crkvi u Tijatiri je drugačija

Crkve u cjelini pokazuju duhovni pad. To je vidljivo u porukama crkvama u Efezu, Pergamu i Sardu. Međutim, poruka Tijatiri razlikuje se na nekoliko načina.

5. Laodiceja i vrijeme svršetka ovozemaljske povijesti

Činjenice iz teksta potkrepljuju zaključak da Laodiceja prikazuje Crkvu na kraju kršćanske povijesti.

Primjena u životu: Spominjanje Jezabele u poruci Tijatiri treba potaknuti učenike da razmišljaju o ulozi četiriju žena u Otkrivenju. Adventistički kršćani pozvani su da poruku upućenu Laodiceji primijene na sebe.

DRUGI DIO: Komentar

Poruke crkvama imaju zajednički strukturu, po obliku sličnu starijim pismima. 1) Isus se obraća svakoj crkvi po imenu. 2) Predstavlja se svakoj crkvi osobinama uzetim iz prvog poglavlja. 3) On ispituje jake i slabe strane svake crkve. 4) Isus daje savjet u skladu sa svojom ocjenom svake crkve. 5) Upućen je poziv crkvi da sluša Duha. 6) Svaka poruka završava obećanjem ili obećanjima onima koji pobijede. Od četvrte do sedme poruke (počevši od Tijatire), peta i šesta stavka iznesene su obrnutim redoslijedom.

Razrada glavnih tema treće pouke

1. Hijazam sedam crkava

Struktura sedam poruka upućenih crkvama ima književni oblik koji se temelji na hebrejskoj logici. U zapadnom načinu razmišljanja $A + B = C$; ali u hebrejskoj logici $A + B = A$ pojačano. Ovaj književni oblik naziva se hijazam (od grčkog slova X). Pisци se služe hijazmom kada stvaraju puni krug, vraćajući se na početnu točku argumenta. Prva točka paralelna je s posljednjom. Druga točka paralelna je s pretposljednjom, i tako redom, dostižući vrhunac u središtu, a ne na kraju. Možda nije slučajno što je oblik sedmerokrakog svijećnjaka u Šatoru sastanka analogan književnom hijazmu.

Pismo upućeno Smirni (drugo pismo) ima mnogo sličnosti s pismom upućenim Filadelfiji (šesto pismo); oba u velikoj mjeri upućuju pozitivne poruke. Pisma upućena Pergamu (treće pismo) i Sardu (peto pismo) poslana su crkvama koje su doživjele veliki pad. Poruka Tijatiri (četvrtoj, središnjoj crkvi) različita je i dvostruko duža od ostalih (vidi četvrtu točku u razradi teme). Prema ovom rasporedu, prvo i posljednje pismo (Efezu i Laodiceji) takođe su paralelna. Ova struktura ukazuje da Laodiceja, poput efeške crkve, pati od nedostatka ljubavi.

2. Ohrabrenje u nevolji

Kada pogledamo sedam crkava kao cjelinu, čini se da se nalaze u stanju pada i da Isusovi ukori postaju sve ozbiljniji. Crkve u Efezu i Smirni su vjerne, s tim što efeška crkva ima samo jednu manu, nedostatak ljubavi. Međutim, kako prolazimo kroz poruke crkvama,

čini se da se prilike pogoršavaju od Pergama preko Sarda, dok ne dođemo do Laodiceje, o kojoj Isus ne može reći ništa dobro. Iako je poruka Filadelfiji pozitivna, crkva je mnogo slabija od Smirne. U poruci efeškoj crkvi Isus poziva vjernike te crkve da se pokaju. Laodiceju Isus upozorava da će je izbaciti iz svojih usta. Ovaj slikovit opis služi se oštrim riječima.

Međutim, ova slika vodi u ohrabrujući dio poruke upućene crkvama. Prva crkva dobiva jedno obećanje: stablo života. Druga dobiva dva: vijenac života i oslobođenje od druge smrti. Treća crkva dobiva tri: skrivenu manu, bijeli kamen i novo ime. Četvrta crkva prima četiri obećanja; peta pet, šesta šest. Svaka crkva dobiva više obećanja od prethodne, a sedma crkva, Laodiceja, prima najuzvišenije obećanje od svih: da će sjesti s Isusom na Njegovo prijestolje.

Kako se stanje crkava pogoršava, kako Isusovi ukori postaju oštriji, Isusova obećanja su sve izobilnija. Što su prilike gore, veća je milost i sila koju Bog pokazuje. Što su dublji problemi koje imate u životu, silnija je milost Isusa Krista. Ova poruka snažna je u naše vrijeme kao i u stara vremena.

3. Najveći napredak kršćanstva i njegove posljedice

U pouci se ističe da se poruka crkvi u Filadelfiji odnosi na veliko buđenje protestantizma u 18. i 19. stoljeću. Ovo buđenje nadahnulo je Crkvu da odnese Evanđelje cijelom svijetu. Dovelu je do najvećeg širenja kršćanstva od vremena Pedesetnice.

Međutim, postojala je i mračna strana ovog uspjeha. Misionarski napori prečesto su se oslanjali na kolonijalnu ekspanziju zapadne civilizacije u području gospodarstva i politike. Kao posljedica, mnogi nekršćanski narodi danas vide kršćanstvo kao samoživu oruđe zapadnog imperijalizma, a ne kao ponizan, skroman pokret koji nastoji poboljšati život drugih. Ovakav stav se sve više uočava čak i u dijelovima svijeta u kojima je kršćanstvo prilično zastupljeno. Kršćanstvo je danas u cjelini u obrambenom stavu. U ovom kontekstu, manipulacija ili bilo kakvo uplitanje Crkve u svjetovnu politiku doprinosi negativnom stavu prema njoj. Evandeoska poruka ne smije se oslanjati na političku i gospodarsku potporu u postizanju uspjeha. Ovo nas upućuje na misao da se "snaga savršeno očituje u slabosti" (2. Korinćanima 12,9).

4. Poruka Tijatiri je drugačija

Kao što smo spomenuli, crkve iz Otkrivenja u cjelini pokazuju duhovni pad. Ovaj pad je jasno prikazan u porukama crkvama u Efezu,

Pergamu i Sardu. Međutim, poruka crkvi u Tijatiri razlikuje se od utvrđene strukture prethodnih poruka na nekoliko načina. Kao prvo, poruka upućena Tijatiri dvostruko je dulja od ostalih šest. Ova duljina odgovara njezinom središnjem mjestu u hijazmu i dugom razdoblju progonstva tijekom kršćanske povijesti. Drugo, Tijatira je jedina crkva čiji su vjernici nazvani "ostalima" (grč. *loipois* — Otkrivenje 2,24), pokazujući da je Bog, čak i tijekom tog mračnog razdoblja imao vjerne sljedbenike.

Treće, Tijatira je jedina crkva za koju Isus kaže da ima više posljednjih djela nego prvih (Otkrivenje 2,19). Dok su sve prethodne crkve doživjele pad ili ostale u istom stanju, Tijatira je napredovala. Smještena u središte izvještaja o sedam crkava, ova pozitivna poruka znači da Bog izvodi narod iz otpadništva i da, preko kasnijih poruka, priprema crkvu za Isusov drugi dolazak. Dok Sotona optužuje Božje sljedbenike kako bi ih obeshrabrio i uništio, Isus i Duh Sveti ukoravaju da bi ohrabрили i iscijelili.

5. Laodiceja i svršetak ovozemaljske povijesti

Kao adventisti često smo svjedoci da se poruka laodicejskoj crkvi primjenjuje na nas koji živimo na svršetku vremena. Jedan od najboljih dokaza je povezanost između tekstova u Otkrivenju 3,18 i 16,15. Nijedan drugi tekst u Bibliji ne sadrži četiri ključne riječi koje nalazimo u ova dva teksta. Oba retka sadrže grčke riječi "vidjeti" (grč. *blepô*), "haljina" (grč. *himation*), "sramotna" (grč. *aischunê*, *aschêmosunê*) i "golotinja" (grč. *gumnotês*, *gumnos*). Usred redaka koji govore o Harmagedonu (Otkrivenje 16,14-16), upućuje se poziv na budnost u posljednje vrijeme jezikom Laodiceje (Otkrivenje 16,15; usporedi 3,18). Ovaj poziv uvjerljiv je dokaz da Laodiceja prikazuje posljednju Crkvu ovozemaljske povijesti.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Koliko je žena prikazano u Otkrivenju i koja je njihova uloga u poruci knjige? U Otkrivenju su prikazane četiri žene. Dvije su pozitivne, a dvije negativne. Prva je Jezabela koja zavodi vjernike u Tijatiri (Otkrivenje 2,20-23). Druga je pobožna Žena iz Otkrivenja 12 (1.2.5.6.14-17). Treća je bludnica Babilon (Otkrivenje 17,1-7.16). Četvrta je Janjetova Zaručnica (Otkrivenje 19,7.8). Sve četiri se na kraju povezuju s Crkvom u pozitivnom ili u negativnom smislu. Jezabela, protivnica Tijatire, nagovještava pojavljivanje bludnice Babilona, koja je obučena poput velikog svećenika (Otkrivenje 17,4). Ako

prvi dio Tijatire prikazuje srednjovjekovnu Crkvu, onda su ove dvije slike usko povezane. Protivljenje Kristu često ima kršćansko lice.

Slično tome, Žena iz Otkrivenja 12 simbolizira vjerni Božji narod u povijesti. Janjetova Zaručnica iz Otkrivenja 19,7.8 prikazuje vjerne Bogu na svršetku povijesti simbolom novog Jeruzalema. Dakle, možemo zaključiti da Žena iz Otkrivenja 17 prikazuje sve one koji se protive Bogu, osobito vjerske sile koje se ujedinjuju sa svjetovnim silama i tako formiraju Babilon posljednjeg vremena. Žena u Otkrivenju prikazuje one koji se izjašnjavaju kao Kristovi sljedbenici, ali ovisno o tome koja Žena je u pitanju, to izjašnjavanje možda nije iskreno.

2. *Kako bi adventisti trebali primijeniti poruku iz Otkrivenja 3,18-21 na sebe? Što iz teksta svi možemo naučiti?* Zlato izražava vrijednost koju imamo u Božjim očima, kao i vjeru koja je prošla postupak oplemenjivanja i čišćenja. Bijela haljina prikazuje Kristovu pravednost koja nam je dana. Pomast za oči prikazuje duhovnu pronicavost koja nam pomaže da jasno uvidimo svoju potrebu za Kristom.

Iako nas Isus poučava (Otkrivenje 3,19), On nikoga ne prisiljava da Ga slijedi. Nježno nas poziva i prepušta odluku nama (Otkrivenje 3,20): uvjerava nas da će ispuniti sva obećanja koja nam je dao. Ako pozovemo Isusa da vlada našim srcem i pobijedi (Otkrivenje 3,21), sjedit ćemo s Njim na Njegovom prijestolju. Kao što je zlato pročišćeno u ognju, tako i Bog u nama vidi nemjerljivu vrijednost.

3. *Kakvo nam ohrabrenje pruža svijest o tome da su mnogi kršćani u prošlosti ostali vjerni Bogu u bezbožnim gradovima?*

Dostojno je Janje

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 5,5.6.

Središte proučavanja: U ovoj pouci pozornost ćemo usmjeriti na nebesko viđenje u Otkrivenju 4 i 5 (4,1—5,14).

Uvod: Tekst koji ćemo proučavati ovoga tjedna dijeli se na dva dijela. U prvom se dijelu u općim crtama opisuje nebesko bogoslužje posvećeno Onome koji sjedi na prijestolju, Bogu Ocu (Otkrivenje 4,1-11). U drugom dijelu nastupa trenutak krize u nebeskoj prijestolnoj dvorani, koji se rješava dolaskom Janjeta, Isusa Krista (Otkrivenje 5,1-14).

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Prikazuje li se u Otkrivenju 4 opći opis ili jedan događaj?
Kao što ćemo vidjeti, odgovor na ovo pitanje otkriva neke pojediničnosti.

2. Biblijski pojam bogoslužja

Bogoslužje se ne bavi nama, već onim što je Bog učinio i našim odgovarajućim, iskrenim odazivom.

3. Identitet dvadeset četiri starješine

Starješine nisu anđeli; oni prikazuju Božji narod.

4. Značenje zapečaćene knjige

Zapečaćena knjiga prikazuje Božji plan spasenja.

5. Janjetova dostojnost

Janje je jedino dostojno da otvori knjigu jer posjeduje i ljudsku i božansku narav.

6. Progresija pet hvalospjeva (Otkrivenje 4,8.11; 5,9.10.12.13)

Progresija ističe Janjetovu božansku narav.

7. Kozmički sukob

Sukob je pozadina ovog nebeskog prizora.

Primjena u životu: Učenici se pozivaju da razmotre značenje ovog nebeskog viđenja za zemaljsko bogoslužje i naše razumijevanje subote.

DRUGI DIO: Komentar

Na početku četvrtog poglavlja Ivanu je prvi put upućen poziv da uzide na Nebo (Otkrivenje 4,1). U četvrtom se poglavlju u općim crtama opisuje neprekidno bogoslužje na Nebu (vidi tekstualne dokaze u prvoj točki razrade tema), na kojem se prisutni Bogu klanjaju na osnovi stvaranja (Otkrivenje 4,11). Međutim, u petom poglavlju zabilježen je krizni trenutak na Nebu. Problem se čini toliko velikim da izgleda kao da ga Bog ne može riješiti (Otkrivenje 5,1-4). Međutim, pitanje se rješava dolaskom Janjeta, Bogočovjeka Isusa Krista (vidi petu točku u nastavku). Njemu se klanjaju jer je zaklan i naš je Otkupitelj, i ova činjenica rješava krizu u svemiru (Otkrivenje 5,5-14).

Razrada glavnih tema četvrte pouke

1. Iznosi li se u Otkrivenju 4 opći opis ili jedan događaj?

Tri dokaza potvrđuju da se u četvrtom poglavlju ne iznosi jedan događaj, već opći opis bogoslužja na Nebu. 1) Prijestolje u drugom retku nije postavljeno, već “stajaše” na Nebu (grč. *keitai*, imperfekt). 2) Pjevanje u osmom retku nije samo jedna epizoda, već se ponavlja “dan i noć”. 3) Četiri Bića stalno ponavljaju svoj hvalospjev (“bez prestanka”, Otkrivenje 4,9).

2. Biblijski pojam bogoslužja

U Otkrivenju 4,11 stoji da se bogoslužje temelji na činjenici da je Bog sve stvorio. U Otkrivenju 5,9 bogoslužje se održava “jer” je Janje bilo zaklano i “jer” nas je otkupilo. U Otkrivenju 11,17 bogoslužje se odvija “jer” Bog kraljuje. U sva tri retka upotrijebljena je grčka riječ *hoti*, koja označava razlog ili temelj na osnovi kojeg se poduzima akcija. Bogu se klanja “zbog onoga” što je učinio. U biblijskom bogoslužju nabrajaju se djela koja je Bog učinio, pjeva se o njima i ponavlja (Ponovljeni zakon 26,1-11; Psalam 66,3-6; 78,5-16; 111,4). Ono čak obuhvaća obznanjivanje Isusove smrti i uskrsnuća putem krštenja (Rimljanima 6,3,4) i Gospodnje večere (1. Korinćanima 11,26). Bogoslužje u Bibliji ne govori o nama, već o onome što je Bog učinio.

3. Identitet dvadeset četiri starješine

U pouci se s pravom tvrdi da se broj dvanaest u Bibliji često koristi kao simbol Božjeg naroda i da bi dvadeset četiri starješine mogli, prema tome, prikazivati Božji narod iz starozavjetnih i novozavjetnih vremena. Međutim, prostor u pouci nije dopustio spominjanje najvažnijeg biblijskog dokaza za ove tvrdnje. U Mateju 19,28 Isus govori svojim učenicima da će sjediti na dvanaest prijestolja i suditi Izraelovim plemenima, kojih također ima dvanaest. Ovaj redak povezuje broj dvanaest, koji se odnosi na prijestolja i apostole, s dvanaest plemena. U Otkrivenju 21,12 imena dvanaest plemena napisana su na vratima novog Jeruzalema, dok dvanaest temelja nose imena dvanaestorice apostola koja su napisana na njima (Otkrivenje 21,14). Broj 24 dobiva se kada se zbroji 12 i 12, kao u Otkrivenju 21. Zatim, u Otkrivenju 7,4-8 Božjeg naroda ima dvanaest puta dvanaest tisuća (sto četrdeset i četiri tisuće). Množenje brojem dvanaest zapažamo i kod visine zidina novog Jeruzalema, što iznosi sto četrdeset i četiri lakta (Otkrivenje 21,17). Prema tome, najbolje je objašnjenje da dvadeset četiri starješine prikazuju Božji narod u Starom i u Novom zavjetu.

4. Značenje zapečaćene knjige

Pitajte učenike u razredu koliko se primjera mogu sjetiti kada je u pitanju značenje zapečaćene knjige u Otkrivenju 5. Neki biblijski primjeri odnose se na oporuku, osnivanje Izraela (Ponovljeni zakon), bilježenje ljudske povijesti, znak Janjetovog prava da vlada, izvještaj o ljudskim djelima, knjigu života, nagrade i kazne za ljudsko ponašanje (sud). Na osnovi komentara u pismu Ellen G. White, u pouci se kaže da knjiga sadrži povijest Božje providnosti i proročku povijest naroda i Crkve. U pouci se zaključuje da zapečaćena knjiga prikazuje plan spasenja. Ivan plače (Otkrivenje 5,4), jer plan spasenja neće biti ostvaren ako se ne nađe netko tko će biti dostojan otvoriti knjigu.

Kako znamo da je knjiga (Otkrivenje 5,2; grč. *biblion*) zapravo svitak, a ne knjiga kakvu danas poznajemo? Znamo po tome što se ista riječ pojavljuje u Otkrivenju 6,13 gdje je rečeno da “nebo iščeznu kao knjiga koja se smota”.

5. Janjetova dostojnost

Janje je jedino dostojno da otvori knjigu (Otkrivenje 5,5.6). Janje u tom poglavlju ima dvije ključne osobine. Ono je zaklano, što ukazuje na Njegovu ljudsku narav. S druge strane, Njemu ukazuju slavu zajedno s Onim koji sjedi na prijestolju (Otkrivenje 5,13). To ukazuje na Njegovu božansku narav. Bogočovjek je jedinstven u cjelokupnoj

povijesti. Od svih razumnih bića (vidi Ivan 1,3.14), samo je Isus, i Bog i čovjek, mogao potpuno otkriti Božji karakter i otkupiti ljudske grijehе zato što je bio u potpunosti i Bog i čovjek; tako je ovim simboličnim viđenjem obuhvaćena kristologija, nauk o Isusu Kristu.

6. Pet hvalospjeva (Otkrivenje 4,8.11; 5,9.10.12.13) ističu Janjetovu božansku narav

Kristova božanska narav istaknuta je progresijom pet hvalospjeva u ovom viđenju. Prva dva hvalospjeva slave Onoga koji sjedi na prijestolju (Otkrivenje 4,8.11). Treći i četvrti hvalospjev slave Janje (Otkrivenje 5,9-12). Peti hvalospjev ukazuje na obožavanje Onoga koji sjedi na prijestolju i Janjeta (Otkrivenje 5,13). Peti hvalospjev pojavljuje se kao vrhunac ovog niza, u kojem se potvrđuje da blagoslov, čast, slava i vlast pripadaju Onomu koji sjedi na prijestolju, i Janjetu.

Druga karakteristika ovih hvalospjeva također ističe peti hvalospjev. U pitanju je vrhunac intenziteta u pjevanju. Prvi hvalospjev pjevaju četiri Bića (Otkrivenje 4,8). Drugi pjevaju dvadeset četiri starješine (Otkrivenje 4,11). Treći pjevaju četiri Bića i dvadeset četiri starješine (Otkrivenje 5,9.10). Četvrti hvalospjev pjeva više od sto milijuna anđela (Otkrivenje 5,11.12). Peti hvalospjev pjeva svako stvorenje u svemiru (Otkrivenje 5,13). Prema tome, peti hvalospjev je vrhunac intenziteta, jer je sva pozornost usmjerena na prijestolje potvrđujući Janjetovu božansku narav.

7. Kozmički sukob neizrečena je pozadina ovog nebeskog prizora

U Otkrivenju 4 i 5 upadljiva je potpuna odsutnost Sotone usprkos činjenici da je kriza na Nebu povezana s kozmičkim sukobom (vidi Otkrivenje 2,9.24). Međutim, Sotonina uloga u Otkrivenju 4 i 5 pojašnjena je u Otkrivenju 12,10. U ovom retku sažeto je prikazan prizor iz petog poglavlja u vezi s Kristovim dolaskom na vlast. Međutim, Njegov dolazak na vlast prikazan je zajedno sa zbacivanjem Sotone, "tužitelja braće". U retku je jasno rečeno da Sotona optužuje braću "dan i noć". Taj čin jako podsjeća na tekst u Otkrivenju 4,8, gdje četiri Bića pjevaju trostruku svetu pjesmu "dan i noć". Njihova neprestana hvala potiskuje stalne optužbe Sotone, koji se više ne čuje i ne vidi. Sotone nema u prizorima koji se opisuju u četvrtom i petom poglavlju, jer je on već zbačen zahvaljujući križu.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Razmatrajući biblijske dokaze u vezi s bogoslužjem u drugoj temi, razgovarajte o uobičajenom bogoslužju u vašoj mjesnoj crkvi.

Je li ono usredotočeno na Boga ili na vjernike? Naglašava li se na njemu što je Bog učinio (stvaranje, križ, poticaji Duha) i naš odaziv na Njegovo djelovanje, ili ono što mi sami činimo? Razumijevanje i primjena ove istine tajna je izlivanja Božje sile u mjesnoj crkvi. Ako je bogoslužje bez sile, to je zato što nije usmjereno na Boga. Kada su ljudi u biblijska vremena slavili Boga zbog onoga što je On učinio za njih u prošlosti, sila Božjih prijašnjih djela bila je izlivena u vjernikovo sadašnjosti (2. Ljetopisa 20,5-22; Daniel 9,15; 10,19-21). Na bogoslužju se ne proslavljamo mi, već Bog. Na bogoslužju ne govorimo jedni drugima što trebamo činiti, već se prisjećamo onoga što je Bog učinio za nas.

2. Kakav je odnos između Otkrivenja 4 i 5 i subote? Bogu i Janjetu prisutni se klanjanju na osnovi stvaranja (Otkrivenje 4,11) i spasenja (Otkrivenje 5,9.10). U Starom zavjetu subota je spomenik stvaranja (Izlazak 20,11) i izlaska, velikog čina spasenja Izraela (Ponovljeni zakon 5,15). Prema tome, subota nas upućuje na moćna Božja djela u vrijeme stvaranja, izlaska i križa. Svetkovanje subote ne odnosi se na prikupljanje zasluga pred Bogom. Kada se sjećamo subote, sjećamo se i uzvišenih stvari koje je Bog učinio za nas, i to sjećanje je temelj našeg bogoslužja.

Sedam pečata

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 5,5.6.

Središte proučavanja: U šestom poglavlju Otkrivenja opisani su događaji koji se odigravaju kada Janje otvori prvih šest od sedam pečata.

Uvod: U šestom poglavlju prikazano je prvih šest od sedam pečata. Ovaj prizor slijedi neposredno nakon viđenja u nebeskoj prijestolnoj dvorani u petom poglavlju.

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Četiri jahača (Otkrivenje 6,1-8) prikazuju napredovanje Evandjelja i posljedice njegovog odbacivanja

Ovo tumačenje oslanja se na identitet bijelog konja i njegovog jahača (Otkrivenje 6,1.2 — vidi prvu temu u nastavku).

2. Glavna starozavjetna pozadina četiri konja obuhvaća prokletstva Saveza

Starozavjetni Savez sa svojim blagoslovima i kletvama, u šestom se poglavlju pojavljuje kao metafora Evandjelja.

3. Sudovi prikazani u šestom poglavlju Otkrivenja pogodaju Božji narod

Ova tema gradi se na obećanjima Saveza i prijetnjama upućeni-ma Izraelu u Levitkom zakoniku 26 i Ponovljenom zakonu 32.

4. Tekst u kojem se govori o “dušama pod žrtvenikom” ne odnosi se na stanje mrtvih

Peti pečat (Otkrivenje 6,9-11) često se pogrešno tumači u nastojanju da se dokaže kako postoji svijest nakon smrti.

5. Adventističko razumijevanje šestog pečata potvrđuje biblijski tekst

Pozorno čitanje teksta u Otkrivenju 6,12-14 ukazuje na vremensko kretanje i na doslovno značenje Sunca, Mjeseca i zvijezda.

Primjena u životu: Članovi razreda trebaju istražiti povijesno tumačenje teksta u Otkrivenju 6,12-14 i odgovoriti na pitanje postavljeno u Otkrivenju 6,17.

DRUGI DIO: Komentar

Šesto poglavlje Otkrivenja temelji se na petom poglavlju. Poglavlje započinje veznikom “i” (grč. *kai*), ukazujući na povezanost s onim što prethodi. Na kraju petog poglavlja Janje drži knjigu (Otkrivenje 5,7.8), a nebeska vojska Mu se klanja (Otkrivenje 5,12-14). Ivan gleda (oba poglavlja počinju Ivanovim riječima: “I vidjeh” — Otkrivenje 5,1; 6,1 — Varaždinska Biblija) i vidi kako Janje otvara pečat za pečatom (Otkrivenje 6,1.3.5.7.9.12).

Događaji koji se odigravaju dok se otvaraju pečati ne spadaju u sadržaj knjige. Svih sedam pečata treba biti razlomljeno prije nego što se knjiga otvori i njezin sadržaj postane poznat (vidi Otkrivenje 6,14).

Razrada glavnih tema pete pouke

1. Četiri jahača (Otkrivenje 6,1-8) prikazuju napredovanje Evanđelja i posljedice njegovog odbacivanja

Ovo tumačenje oslanja se na identitet bijelog konja i njegovog jahača (Otkrivenje 6,1.2). Svi konji osim ovog izazivaju nesreće. Bijela boja u Otkrivenju uvijek prikazuje Krista i Njegov narod. Vijenac (grč. *stefanos*) koji nosi jahač znak je pobjede. Sa samo jednom iznimkom (Otkrivenje 9,7), ova vrsta vijenca u Novom zavjetu uvijek je povezana s Kristom i/ili Njegovim narodom. U prvih pet poglavlja Otkrivenja riječ za osvajanje (grč. *nikón*, *nikêsêi*) također se uvijek odnosi na Krista i Njegov narod (vidi, na primjer, Otkrivenje 3,21). Jasno je da je jahač na bijelom konju u devetnaestom poglavlju Otkrivenja Krist kao “Riječ Božja”, i taj jahač može se usporediti s jahačem iz šestog poglavlja.

Pojam krivotvorenja glavna je tema u Otkrivenju, ali kada se krivotvorine pojave, to se čitatelju daje jasno do znanja. S druge strane, u Otkrivenju 6,1.2 nema naznaka zla. Dok jahač na bijelom konju u devetnaestom poglavlju Otkrivenja nosi kraljevsku krunu (grč. *diadêma*), a ne vijenac pobjede, razlika se može objasniti na osnovi različitih stupnjeva sukoba. U šestom poglavlju Otkrivenja opisana je borbena Crkva, dok je u devetnaestom Crkva predstavljena kao pobjedonosna. Čini se da su četiri jahača usredotočena na Kristovu pobjedu, napredovanje Evanđelja i otpor Evanđelju.

2. Glavna starozavjetna pozadina četiri konja obuhvaća prokletstva Saveza

Glavna je tema četvrtog i petog poglavlja Otkrivenja klanjanje Bogu kao Stvoritelju i Janjetova dostojnost da se svojim posredovanjem na Nebu suprotstavi prijetnjama Božjem kraljevstvu na Zemlji. Tema šestog poglavlja Otkrivenja jesu prokletstva Saveza. Riječ “prokletstvo” ovdje nije pogrdna, već izražava posljedice neposlušnosti (Levitski zakonik 26,21-26; Ponovljeni zakon 32,23-25.41-43; Ezekiel 14,12-21). U Starom zavjetu ova prokletstva bila su mač, glad, kuga i šumske zvijeri. Prokletstva su često bila sedmerostruka (Levitski zakonik 26,21.24), a u Zaharijinom viđenju donosila su ih četiri konja različitih boja (Zaharija 1,8-17; 6,1-8).

U Starom zavjetu bio je sklopljen Savez između Boga i Izraela. Blagoslovi i prokletstva Saveza doslovno su se izlivali na izraelski narod. U Novom zavjetu vjernost izraelskom Savezu određivana je u odnosu na Krista. Oni koji su vjerni Kristu blagoslovljeni su (Ivan 12,32; Djela 13,32.33; 2. Korinćanima 1,20), a oni koji Ga odbace ponijet će prokletstvo smrti i vječnog uništenja (Matej 25,41).

3. Sudovi prikazani u šestom poglavlju Otkrivenja utječu na Božji narod

Šesto poglavlje Otkrivenja temelji se na obećanjima Saveza i prijetnjama upućenim Izraelu u Levitskom zakoniku 26 i Ponovljenom zakonu 32. Dok sudovi u vrijeme sedam truba pogađaju sve zle (Otkrivenje 9,4.20.21), sudovi u vrijeme sedam pečata pogađaju posebno nevjeran Božji narod. Sotonino kraljevstvo sastoji se iz tri dijela u Otkrivenju (Otkrivenje 16,13.19), a sudovi truba padaju na pojedine trećine Zemlje (Otkrivenje 8,7-12).

4. Tekst u kojem se spominju “duše pod žrtvenikom” (Otkrivenje 6,9-11) ne odnosi se na stanje mrtvih

Pojedini čitatelji zaključuju da “duše pod žrtvenikom” označuju bestjelesnu svijest nakon smrti. Ako se shvati doslovno, značenje ovog retka bilo bi u suprotnosti s tjelesnim uskrsnućem (1. Korinćanima 15,42-44.53) i tekстом u Postanku 2,7, prema kojem je duša cjelokupna osoba, kao i tekстом u Propovjedniku 9,5, u kojem se tvrdi da čovjek nije svjestan nakon što umre. Međutim, jasno je da je tekst u Otkrivenju simboličan i da upućuje na izvještaj o Kajinu i Abelu (Postanak 4,10.11) i žrtveniku na kojem se spaljuje žrtva u hebrejskom Svetišću, jedinom predmetu u Svetišću u čijem se podnožju obavlja određena služba (Levitski zakonik 5,9).

“Duše pod žrtvenikom” nisu duše koje su rastavljene od tijela na Nebu. Žrtvenik na kojem se spaljuje žrtva prikazuje Kristov križ i progonstvo vjernika, događaje koji se odvijaju na Zemlji. Mučenici se ponovno vraćaju u život tek na početku milenija (Otkrivenje 20,4). Kao što je bilo s Abelovom krvlju, rečeno je da se mučenici nalaze na Zemlji, a ne na Nebu. Vapaj da Bog osveti njihovu krv metaforički poručuje da Bog do njihovog uskrsnuća o Isusovom drugom dolasku čuva u svojem sjećanju ono što im je učinjeno.

5. Povijesno tumačenje šestog pečata potvrđuje biblijski tekst

U knjizi *Velika borba* i drugim djelima adventističkih pionira, Otkrivenje 6,12-14 primjenjuje se na događaje iz razmjerno bliske prošlosti. U tekstu se opisuju dva potresa razdvojena nizom nebeskih znakova. Prvi je bio potres u Lisabonu 1755. godine. Ovaj događaj bio je praćen pomrčinom Sunca i crvenom bojom Mjeseca 1780., i padanjem zvijezda 1833. godine. Potpuni poremećaj neba i Zemljine površine smatrao se budućim događajem.

U vezi s ovim tumačenjem teksta u Otkrivenju 6,12-14 javila su se dva razumljiva pitanja. 1) Čitav tekst počinje uvodnim izrazom “kad otvori šesti pečat”. Prema tome, najprirodniji zaključak na temelju gramatike jest da se svi događaji koji se spominju u tekstu javljaju u isto vrijeme, da nisu vremenski razdvojeni. 2) Treba li potrese i znakove na Suncu, Mjesecu i zvijezdama shvatiti doslovno, ili su to simboli neke vrste duhovne bolesti? Obje ove primjedbe mogu se objasniti pomnim proučavanjem grčkog teksta.

Prvo, potres u dvanaestom retku ne javlja se u isto vrijeme kad i potres u četrnaestom. Potres u dvanaestom retku (“nastade velik potres zemlje”, grč. *seismos megas*) uspoređen je s potresom u Otkrivenju 11,13 (“nastade velik potres zemlje”, grč. *seismos megas*). Taj potres događa se prije svršetka vremena kušnje (na početku sedme trube, vidi Otkrivenje 10,7). S druge strane, pokretanje planina i otoka (Otkrivenje 6,14) paralelno je s tekstom u Otkrivenju 16,20 i odvija se nakon završetka kušnje. Dakle, ako dva potresa razdvaja neodređeno vremensko razdoblje, razumljivo je da i drugi događaji iz Otkrivenja 6,12-14 također mogu biti ispunjeni u različito vrijeme.

Drugo, u dvanaestom i trinaestom retku tripot se javlja riječ “kao” (grč. *hos*). U grčkom ovaj veznik uvijek najavljuje simbolizam, a ono što prethodi riječi *hos* jest doslovno. Dakle, pravo Sunce postaje crno kao vreća od kostrijeti, a Mjesec kao krv. Opisi su simbolični, ali su nebeska tijela stvarna.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Adventistički kršćani razumiju da tekst u Otkrivenju 6,12-14 najavljuje potres u Lisabonu 1755., pomrčinu 1780. i padanje zvijezda 1833. — što se odvija u razmaku od skoro stotinu godina. **Kako uspostredba s Matejem 24 pridonosi ovom tumačenju?**

Brojni prijevodi teksta u Mateju 24,30 počinju riječima “i tada će”, povezujući sve znakove s neba s Isusovim drugim dolaskom, koji je još uvijek u budućnosti. Međutim, u grčkom jeziku upotrijebljena je samo riječ “i” (*kai*), tako da je izvorni tekst otvoren kao što se ispostavilo i za tekst u Otkrivenju 6,12-14. Matej 24 potvrđuje povijesno tumačenje Otkrivenja 6.

Povijesni pogled na proročanstvo poručuje nam sljedeće: 1) Bog upravlja poviješću, 2) Njegova misija za posljednje vrijeme i Njegov narod posljednjeg vremena je jasna i 3) On se duboko brine o svojem narodu osvećujući mučenike i štiteći narod u kaosu koji će Sotona izazvati pred Isusov povratak (Otkrivenje 7,1-3).

2. **Svršetak šestog poglavlja pokreće pitanje: “Tko može opstati?” (Otkrivenje 6,17) Kakav je biblijski odgovor na to pitanje i kakvo značenje taj odgovor ima danas?** Bog ima narod koji će se održati u posljednjim danima kada će zlo na Zemlji dostići svoj vrhunac. Kao što se Isus suočio sa svojim posljednjim danima prije Golgote, tako će i Kristovi sljedbenici na sličan način biti posvećeni svojem pozivu. Danas se svi trebamo pripremati za taj značajan trenutak. Sljedećeg ćemo tjedna više razgovarati o tom pitanju.

Božji narod zapečaćen

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 6,17.

Središte proučavanja: Sedmo poglavlje Otkrivenja odgovara na pitanje iz Otkrivenje 6,17: Tko može opstati?

Uvod: Sedmo poglavlje Otkrivenja otkriva koliko je važno zapečaćenje da bismo preživjeli nevolje koje prate Isusov drugi dolazak.

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Značenje pečata i zapečaćenja

Dokumenti se zapečaćuju da bi se sakrio ili potvrdio njihov sa-držaj. Ljudi se zapečaćuju kao znak vlasništva ili radi zaštite.

2. Efežanima 4,30 i kozmički sukob

U ovom kontekstu ožalošćivanje Duha sužena je inačica kozmičkog sukoba.

3. Je li broj sto četrdeset i četiri tisuće doslovan ili simboličan?

U pouci se ovaj broj tumači na simboličan način, što je objašnjeno u trećoj temi u nastavku.

4. Jesu li sto četrdeset i četiri tisuće i veliko mnoštvo dvije različite skupine ljudi ili dva načina da se opiše isti Božji narod posljednjeg vremena?

U pouci su navedena dva dogovora na ovo pitanje. Pogledajte nastavak rasprave o ovoj temi u drugom dijelu pod naslovom "Komentar".

5. Rimljanima 3,19-24 i značenje "bez mane" (Otkrivenje 14,5)

U pouci se navodi treće poglavlje Poslanice Rimljanima kao argument protiv perfekcionistačkog tumačenja izraza "bez mane". Ovaj argument pobliže je razrađen u nastavku.

Primjena u životu: Članovi razreda pozivaju se da razmišljaju o Božjem zadržavanju zla u današnjem svijetu i značenjima ratnog prizora u Otkrivenju 7,1-8 i nove pjesme koju mogu pjevati samo sto četrdeset i četiri tisuće (Otkrivenje 14,3).

DRUGI DIO: Komentar

Sedmo poglavlje umetnuto je između šestog (Otkrivenje 6,12-17) i sedmog (Otkrivenje 8,1) pečata. Šesto poglavlje završava izvještajem o Božjim protivnicima koji prizivaju kamenje i gore da ih sakriju od Božjeg lica i Janjetove srdžbe (Otkrivenje 6,15.16), i snažnom izjavom: “Jer dođe veliki dan njihove srdžbe! Tko može opstati?” (Otkrivenje 6,17) Na to je pitanje odgovoreno u sedmom poglavlju pojavljivanjem dvije skupine ljudi, sto četrdeset i četiri tisuće (Otkrivenje 7,4-8) i velikog mnoštva (Otkrivenje 7,9-14). Da bismo preživjeli nevolje koje prate Isusov drugi dolazak, moramo biti zapečaćeni (Otkrivenje 7,1-3). Konačan ishod je narod koji stoji bez mane pred Božjim prijestoljem (Otkrivenje 14,5) i služi Mu u Njegovom hramu (Otkrivenje 7,15). Svrha je sedmog i četrnaestog poglavlja utvrditi unutar šireg konteksta kakav će biti Božji narod uoči Isusovog drugog dolaska.

Razrada glavnih tema šeste pouke

1. Značenje pečata i zapečaćenja

U starom svijetu zapečaćenje knjige imalo je dvije glavne svrhe. Knjiga je pečaćena da bi se sakrio njezin sadržaj od javnosti (Izaija 29,11; Otkrivenje 10,4) ili da bi se potvrdilo kako je njezin sadržaj vjerodostojan ili služben (1. o kraljevima 21,8; Estera 8,8; Jeremija 32,44). Čini se da je skrivanje osnovni cilj zapečaćenja knjige u Otkrivenju 5. Pravovaljanost knjige već je bila utvrđena time što je bila u Božjim rukama. Lomljenjem pečata i otvaranjem knjige bio bi objavljen njezin sadržaj.

Simbolična upotreba riječi “zapečaćenje” u većoj se mjeri odnosi na ljude. Zapečaćenje osobe moglo je biti znak vlasništva (Efežanima 1,13; 4,30; 2. Timoteju 2,19; Otkrivenje 14,1) ili znak zaštite (Ezekiel 9,4-6). U ranom judaizmu zapečaćenje je bilo povezano s obrezanjem. Među kršćanima u drugom stoljeću zapečaćenje je bilo povezano s krštenjem. Dakle, zapečaćenje ljudi od strane Boga znak je da pripadaju Bogu (2. Timoteju 2,19; Otkrivenje 9,4) i da Bog poznaje one koji Mu pripadaju. U duhovnom smislu, stavljanje pečata potvrđuje u kakvom je odnosu osoba s Bogom.

Međutim, zapečaćenje u sedmom poglavlju Otkrivenja ima drugu svrhu. Tu su “sluge Boga našega” (Otkrivenje 7,3 — već zapečaćeni u prvom smislu) zapečaćeni radi zaštite od nevolja u posljednje vrijeme (Otkrivenje 6,15—7,3). Pogledajte u nastavku prvu točku u dijelu “Primjena u životu”.

2. Efežanima 4,30 i kozmički sukob

U svjetlu prethodnog razgovora, pojedinci mogu biti iznenađeni što pouka ukazuje na tekst u Efežanima 4,30 u kontekstu ovog zapečaćenja radi zaštite u posljednje vrijeme. Okvir teksta u Efežanima 4,30 čine oblici ponašanja koji žaloste Duha (Efežanima 4,25-5,2). Međutim, na ovoj listi vladanja nalazi se jedan apokaliptični element. Vjernici se upozoravaju: “Ne dajite mjesta đavlu!” (Efežanima 4,27) Umjesto toga, trebaju se ugledati na Boga (Efežanima 5,1). Prema tome, žalošćenje Duha javlja se u kontekstu velike borbe između Boga i Sotone. Vjernik se treba ugledati na Božji karakter (istina, poštenje, ljubazne i ohrabrujuće riječi, ljubaznost, suosjećanje, opraštanje, ljubav, samopožrtvovnost), a ne na Sotonin karakter (laži, gnjev, krađa, uvredljive riječi, gorčina, okrutnost, klevetanje, mržnja). Kao i u Otkrivenju, male bitke u svakidašnjoj izgradnji karaktera povezane su s mnogo većim sukobom u svemiru.

3. Je li broj sto četrdeset i četiri tisuće doslovan ili simboličan?

Prednost treba dati simboličnom tumačenju broja. 1) Dvanaest plemena ne navode se na ovaj način ni na jednom drugom mjestu; to nije doslovna lista. Dokaz je što je Juda spomenut prvi, umjesto Rubena. Josip (otac Manašea i Efrajima) zamjenjuje Efrajima. Na listi nedostaje Danovo pleme, dok je spomenut Levi (usporedi Brojevi 1,5-15; 13,4-15). Oni nisu navedeni ni po redoslijedu rođenja (Postanak 49,3-28).

2) Otkrivenje 1,1 govori nam da je cijelo Otkrivenje “pokazano” (grč. *esēmanen* često se prevodi kao “objavljen”) simboličnim jezikom ukazujući na budućnost. Prema tome, najispravniji pristup tekstu u Otkrivenju jest da se prema svemu ophodimo kao prema simbolu, osim ako nije jasno da je u pitanju doslovno značenje.

3) Tumačenje plemena kao doslovnih Jakovljevih nasljednika suprotstavlja se činjenici da je najmanje deset od tih plemena nestalo tijekom povijesti. Pojedini Izraelci i dalje mogu pratiti svoje podrijetlo do Jude, Benjamina ili Levija, ali ne i ostalih.

4. Jesu li sto četrdeset i četiri tisuće i veliko mnoštvo dvije različite skupine ljudi ili dva načina da se opiše isti Božji narod posljednjeg vremena?

Neki smatraju da su to dvije različite skupine ljudi; neki smatraju da je ista. U ovoj ćemo se pouci osvrnuti prvo na dvije tvrdnje da je to ista skupina ljudi.

Izrazi koji se koriste za Božji narod posljednjeg vremena često su zamjenjivi u Otkrivenju. Ivan u sedmom poglavlju ne vidi sto četrdeset i četiri tisuće. On čuje broj (Otkrivenje 7,4), ali kada “potom” pogleda, on vidi mnoštvo koje nitko ne može izbrojiti, iz svakog naroda i plemena, puka i jezika (Otkrivenje 7,9). To je karakterističan književni postupak u Otkrivenju. Ivan čuje jedno (lava), zatim vidi njegovu suprotnost (janje); ali oba pojma odnose se na istu stvarnost (Otkrivenje 5,5,6; vidi Otkrivenje 1,10-12; 17,1.3).

S druge strane, ima mnogo onih koji vjeruju da su sto četrdeset i četiri tisuće i veliko mnoštvo dvije različite skupine ljudi — pri čemu prva prikazuje Božji narod posljednjeg vremena, a druga Božji narod iz svih vjekova. Oni koji podupiru ovo gledište obično ističu razlike između ove dvije skupine. Mnoštvo od sto četrdeset i četiri tisuće čini dvanaest Izraelovih plemena koja se vide na Zemlji i pojavljuju se prije puštanja četiri vjetra. Za razliku od njih, veliko mnoštvo ne može se izbrojiti, potječe iz svih naroda, viđeni su pred prijestoljem i pojavljuju se nakon velike nevolje. Također, tekst u Otkrivenju 14,1-5 pravi daljnju razliku između sto četrdeset i četiri tisuće i tog mnoštva.

5. Rimljanima 3,19-24 i značenje “bez mane” (Otkrivenje 14,5)

U trećem poglavlju Poslanice Rimljanima jasno je istaknuto da čovjek ne može ništa učiniti kako bi se opravdao pred Bogom (Rimljanima 3,20). Svi su sagriješili i izgubili su Božju slavu (Rimljanima 3,23). Prezent glagola “sagriješiti” (grč. *husterountai*) označava da će nama uvijek trebati Spasitelj i oprost koji omogućuje Njegova žrtva. To se neće promijeniti sve dok naši grijesi ne budu izbrisani i mi ne primimo konačni dodir besmrtnosti. Prema tome, “bez mane” ne znači “bez potrebe za oprostom”. Izraz se odnosi na takvu poslušnost da će netko radije umrijeti nego da sagriješi. Sto četrdeset i četiri tisuće vjeruju da će Isus održati njihove haljine čistima (Otkrivenje 7,14). Oni su postojani u poslušnosti Onome koji ih je otkupio (Otkrivenje 14,4,5). Uostalom, pravednost je Njegova.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Razmišljajući o tekstu u Otkrivenju 7,1-3, što mislite živimo li u vrijeme kada Bog zadržava zle sile ili u vrijeme kada su one puštene? Ako je Bog Onaj koji ih zadržava, tko je taj koji nanosi štetu? Kada Bog donosi sud, zašto to čini? Mogući odgovori:

Na mnogo načina današnja vremena su toliko burna da nam se čini da se sve raspada. S druge strane, u usporedbi s užasima holokausta i Drugoga svjetskog rata, žrtve terorizma su manje po opsegu i u većini krajeva je prilično sigurno; tako bismo mogli tvrditi da i dalje živimo u vrijeme zadržavanja vjetrova.

U Otkrivenju krivnja za zla u svijetu jasno pada na Sotonu (Otkrivenje 9,11; 12,12). On je taj koji uništava, a ne Bog.

Kada Bog donosi sud, Njegov cilj obično nije da uništi, već da disciplinira svoj narod (Otkrivenje 3,19; Hebrejima 12,5-7) ili da ga zaštititi od nesreća koje izazivaju zle sile (Otkrivenje 20,7-10). Sotona je nemilosrdan u nastojanju da uništi. Da nema utjecaja Božjega Duha koji zadržava vjetrove, prilike bi bile mnogo gore. Kada Bog izvrši svoj konačni sud radi uništenja grijeha i grešnika, to se naziva "djelom čudnovatim, naumom tajnovitim" (Izaija 28,21).

2. Zašto u Bibliji ima mnogo slika rata? Prizori rata danas su poznati ljudima s obzirom na to da vijesti, akcijski filmovi i špijunski trileri obuzimaju ljudsku svijest. Bog prilazi ljudima tamo gdje se nalaze koristeći se poznatim jezikom dok prikazuje duhovne istine. Pomnim promatranjem zapaziti ćemo da se u Otkrivenju najvažnije bitke često vode riječima i umom. Na Nebu se vodi rat između Krista i "tužitelja naše braće" (Otkrivenje 12,10.11). Oni koji prežive harmagedonsku bitku bit će oni koji su duhovno budni (Otkrivenje 16,14-16).

3. Što je "nova pjesma" u Otkrivenju 14,3? Zašto nitko ne može pjevati tu pjesmu osim sto četrdeset i četiri tisuće? Mnoštvo od sto četrdeset i četiri tisuće steklo je jedinstveno iskustvo prolazeći kroz događaje posljednjeg vremena koji oblikuju karakter (Otkrivenje 7,1-3; 14,1-5). Nevolje na svršetku vremena razvit će u njima jedinstven odnos prema Kristu, što se inače ne bi dogodilo. Bog ne želi nevolje posljednjeg vremena, ali ih koristi za razvijanje sličnosti Kristu u svojim sljedbenicima. Vjernici posljednjeg vremena tada će imati jedinstvenu ulogu u vječnosti (Otkrivenje 7,14.15 — vidi četvrtu temu u prethodnom dijelu "Komentar")

Sedam truba

PRVI DIO: Sažeti pregled

Glavni tekst: Otkrivenje 10,7.

Središte proučavanja: Izvještaj o sedam truba (Otkrivenje 8,2—11,8) temelji se na viđenju nebeske službe i kadionog žrtvenika (Otkrivenje 8,3,4) i sadrži “interludij” (Otkrivenje 10,1—11,14) u kojem je prikazan Božji narod usred strašnih događaja u vrijeme šeste trube (Otkrivenje 9,13-21)

Uvod: Svrha truba razjašnjena je na osnovi povezanosti s petim pečatom (Otkrivenje 6,9-11). Ukazivanje na zlatni kadioni žrtvenik i žrtvenik za žrtve paljenice, kao i na molitve svetaca u Otkrivenju 8,3,4, povezuje trube s prizorom iz teksta u Otkrivenju 6,9.10. Sedam truba pojavljuju se kao odgovor na molitve svetaca u vezi sa sudom nad onima koji ih progone. Prema tome, događaji prikazani u izvještaju o trubama pogadaju protivnike Božjeg naroda u kršćanskoj povijesti.

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

- 1. Značenje truba u Bibliji**
- 2. Vrijeme početka truba**
- 3. Značenje slika u prvih šest truba**
- 4. Odnos “interludija” i sedam truba**
- 5. Upućivanje na Daniela 12 u Otkrivenju 10**

Primjena u životu: Nakon čitanja izvještaja o trubama, razmotrite kako trube i peti pečat nude ohrabrenje onima koji trpe radi Evandjelja i otkrivaju sudbinu onih koji se protive Evandjelju.

DRUGI DIO: Komentar

Sedam truba iz Otkrivenja (posebno Otkrivenje 8,2—9,21) jedan je od najtežih biblijskih tekstova za tumačenje. Adventistički prouča-

vatelji Biblije godinama raspravljaju o njihovom značenju. Međutim, postoje aspekti teksta koji su prilično jasni i neki od njih su razrađeni u nastavku.

Razrada glavnih tema sedme pouke

1. Značenje truba u Bibliji

Grčke riječi za trube i trubljenje javljaju se sto četrdeset četiri puta u grčkom prijevodu Starog zavjeta. U velikom dijelu (105 od 144 puta) odnose se na davanje znaka u ratu, bogoslužju ili molitvi, ili u spoju nekih od tih pojmova. O značenju truba najjasnije se govori u Brojevima 10,8-10. U starom Izraelu svećenici su uvijek trubili u trube (Brojevi 10,8), čak i u ratu. Prema tome, Izrael je trebao uočiti duhovno značenje u trubljenju u trube. Davanje znaka trubama bilo je molitva Bogu da se umiješa u bitku (Brojevi 10,9). Slično tome, u Hramu u vrijeme blagdana trubljenjem u trube upućivan je poziv Bogu da u duhovnom smislu djeluje u životu svojega naroda (Brojevi 10,10). Dakle, osnovno značenje truba u Starom zavjetu je molitva zasnovana na Savezu, pozivanje Boga da se sjeti svojeg naroda.

Trube i trubljenje u Novom zavjetu najviše se spominju u Otkrivenju 8 i 9. Na prvi pogled čini se da je davanje znaka u ratu primarno značenje sedam truba u Otkrivenju. Međutim, povezanost između truba i petog pečata (vidi "Uvod") pokazuje da je u ovom slučaju primarna molitva. Trube su odgovor na molitve Božjih svetaca koji pate (Otkrivenje 6,9.10; 8,2-6). Uvjereni su da je Bog primijetio njihovu patnju i da, iako se čini da šuti u njihovom iskustvu, On već djeluje u povijesti protiv onih koji ih progone (usporedi Otkrivenje 6,10 i 8,13 — vidi prvi odlomak u dijelu "Za primjenu u životu").

2. Vrijeme početka truba

Bacanje kadionice (ili ognja) u Otkrivenju 8,5 upućuje pojedine adventističke istraživače na svršetak vremena kušnje. Sedam truba pretkazuju zbivanja tijekom kršćanske povijesti koja vode do tog događaja. Brojne pojedinosti u tekstu potkrepljuju ovo tumačenje.

Prvo, prema obrascu u prvoj polovini knjige, viđenja počinju s novozavjetnim razdobljem i obuhvaćaju događaje tijekom kršćanske povijesti.

Drugo, što god bacanje kadionice (ognja) u Otkrivenju 8,5 značilo, jasno je da vrijeme kušnje još nije završeno u vrijeme šestog pečata. Posredovanje na žrtveniku još uvijek traje (Otkrivenje 9,13). Evandjelje se još objavljuje (Otkrivenje 10,11; 11,3-6). Da "interludij"

iz Otkrivenja 10,1—11,13 treba uključiti u razumijevanje šestog pečata pokazano je u četvrtoj temi u nastavku. Konačno, objavljivanje Evanđelja završava i vrijeme kušnje se u potpunosti okončava tek kada se začuje sedma truba (Otkrivenje 10,7). Tako se čini da sedam truba iz Otkrivenja obuhvaćaju čitav tijek povijesti od Ivanovih dana do svršetka vremena kušnje i posljednjih događaja.

3. Značenje slika u prvih šest truba

1. Prva truba koristi se starozavjetnim jezikom Božjih sudova (grad, oganj i krv — Izlazak 9,23-26; Izaija 10,16-20; Ezekiel 38,22) usmjerenih protiv simbola Božjeg starozavjetnog naroda (biljke i drveće, Psalam 1,1-3; Izaija 61,3; Jeremija 11,16,17): otuda nagovještaj u pouci da prva truba prikazuje Božji sud nad Jeruzalemom koji je odbacio Krista (Matej 23,37.38; Luka 23,28-31).

2. Druga truba priziva, uopćeno govoreći, Božje sudove na one koji Mu se protive (Izlazak 7,19-21), a posebno pad starog Babilona (Jeremija 51,24.25.41.42). U pouci je, prema tome, ova truba povezana s padom Rimskog Carstva (usporedi Petrovo nazivanje Rima “Babilonom” u 1. Petrovoj 5,13).

3. Simbolizam treće trube podudara se s biblijskom slikom Sotoninog djelovanja (Izaija 14,12-19; Luka 10,18; Otkrivenje 12,9). Međutim, simbolizam svijeće, izvora, rijeka i vode ukazuje na duhovni život i rast (Psalam 1,3; 84,7.8; 119,105; Jeremija 2,13). Padanje zvijezda i gorke vode povezuju dvije ideje, ukazujući na izopačenje istine i uspon otpadništva. U pouci je, prema tome, ova truba povezana sa stanjem Crkve u Srednjem vijeku.

4. U četvrtoj trubi izvori svjetla (Sunce, Mjesec i zvijezde) su potamnili; simboli istine djelomično su pomračeni. Ovo pomračenje može prikazivati produbljivanje otpadništva u Crkvi (Izlazak 10,21-23; O Job 38,2; Izaija 8,22; Ivan 1,4-11; 3,18-21).

5. S petom trubom djelomična tama u četvrtoj trubi postaje potpuna i prekriva cijeli svijet (Otkrivenje 9,1.2). Ona prikazuje pobjedu vjerskog otpadništva i sekularizma u suvremeno doba. Kada su Bog i istina potpuno pomračeni, grešni ljudski rod prepušten je demonskom mučenju razornim željama (Otkrivenje 9,3-11; Luka 10,17-20). Jedina sigurnost nalazi se u iskrenom odnosu s Bogom (Otkrivenje 9,4; Efežanima 1,13.14).

6. Dok prvih pet truba u velikoj mjeri upućuju na stari Egipat, šesta truba posebno ističe biblijske izvještaje u vezi sa starim Babilonom. Ima nagovještaja babilonske rijeke (Otkrivenje 9,14), babilonskog idolopoklonstva (Otkrivenje 9,20; Daniel 5,4.23), i pada Babilona

(Otkrivenje 9,21; Izaija 47,9-12). Također ima mnogo paralela sa šestom čašom (Euftrat, jezik borbe, slika đavolskih duhova — Otkrivenje 16,12-16). Prema tome, šesta truba opisuje protivljenje Bogu slično protivljenju Babilona posljednjeg vremena (Otkrivenje 17,4.5).

4. Odnos “interludija” i sedam truba

Trube se usredotočuju na zle (Otkrivenje 9,4.20.21), a “interludij” (Otkrivenje 10,1—11,13) usredotočuje se na Božji narod. Međutim, “interludij” nije odvojen od truba; on je dio šeste trube. U Otkrivenju 8,13 opisuju se tri zla koja pogađaju one koji žive na Zemlji. Prvo zlo je peta truba (Otkrivenje 9,12). Drugo zlo je šesta truba, ali se ne završava do Otkrivenja 11,14, tako da je velik dio desetog i jedanaestog poglavlja dio šeste trube. Dok se sile zla okupljaju za konačnu krizu u vrijeme šeste trube (Otkrivenje 9,16), sile pravednika okupljaju se da im se suprotstave (Otkrivenje 7,4; 10,1-11,13).

5. Upućivanje na Daniela 12 u Otkrivenju 10

Jednu od najjasnijih aluzija na Stari zavjet u cijelom Otkrivenju nalazimo u Otkrivenju 10,5.6. Taj tekst i Daniel 12,7 imaju osam zajedničkih ključnih riječi. U oba teksta pojavljuju se nebeska bića koja stoje na vodenoj površini ili iznad nje. U oba slučaja nebeska bića podižu svoju ruku prema Nebu i zaklinju se Onim koji živi u vijeke vjekova. Povezanost između “jednog vremena, dva vremena i pola vremena” iz Daniela 12,7 i riječi “vremena već neće biti” iz Otkrivenja 10,6 (Varaždinska Biblija), ukazuje da anđeo iz Otkrivenja 10 objavljuje završetak Danielovog vremenskog proročanstva u kontekstu šeste trube (priprema za konačne događaje, vidi prethodnu, četvrtu temu).

TREĆI DIO: Primjena u životu

Izveštaj o sedam truba ne može se u velikoj mjeri primijeniti u životu, ali učitelj može postaviti sljedeća pitanja i iznijeti moguće odgovore.

1. Kako povezanost između uvoda u trube (Otkrivenje 8,3-5) i petog pečata (Otkrivenje 6,9-11) nudi ohrabrenje onima koji danas stradaju zbog Evandjelja? Vapaj mučenika za sudom u petom pečatu dobiva odgovor u pojavi sedam truba. Poruka je da Bog vidi patnju svojega naroda i da odgovara na nepravdu ne samo na svršetku vremena, već kroz čitavu povijest. Poput Joba, mi nećemo

možda uvijek shvatiti što Bog čini, ali imamo Mu razloga vjerovati čak i u najmračnijim vremenima.

2. Sudovi prve dvije trube pogađaju one sile koje su razapele Isusa (vjerske vlasti iz Jeruzalema pod Kaifom i rimska građanska vlast pod Pilatom). Što nam ova činjenica govori o protivljenju Evandelju? Protivljenje Evandelju javlja se u dva različita oblika — kao protivljenje unutar Crkve i izvan nje. Isus je bio razapet kada su se izraelski vođe (unutar) urotili sa silama izvana (Rimom). Najveće protivljenje često potječe od onih koji ispovijedaju istu vjeru, ali su zapravo vukovi u janjećoj koži.

Slična dinamika uočava se u usporedbi o izgubljenom sinu (Luka 15,11-32). Oca je na kraju odbacio sin koji je ostao u domu. Činilo se da je odan, ali na kraju biva nadahnut sebičnim dobitkom.

Sotona, poraženi neprijatelj

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 12,11.

Središte proučavanja: Dvanaesto poglavlje Otkrivenja obuhvaća cjelokupnu kršćansku povijest, s osvrtima na sveopći rat koji se nalazi u pozadini sukoba na Zemlji.

Uvod: Dvanaesto poglavlje Otkrivenja prikazuje povijest starozavjetnog i novozavjetnog Izraela u četiri etape: 1) razdoblje prije Kristovog rođenja, s osvrtom na Izrael prikazan Ženom (Otkrivenje 12,1.2) i izbacivanje Sotone s Neba (Otkrivenje 12,3.4); 2) Kristovo rođenje, uzašašće i ustoličenje, s prisjećanjem rata na Nebu, viđenog u svjetlu križa (Otkrivenje 12,5.7-11); 3) povijest kršćanske Crkve između dva Isusova dolaska, s posebnim osvrtom na progonoštvu Crkve u Srednjem vijeku (Otkrivenje 12,6.13-16); 4) iskustvo ostatka posljednjeg vremena u posljednjim danima zemaljske povijesti (Otkrivenje 12,17).

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

- 1. Što se događa kada se u Otkrivenju pojave novi likovi?**
- 2. Narav kozmičkog sukoba**
- 3. Primjena načela “dan za godinu”**
- 4. Biblijski pojam ostatka**
- 5. Isusovo svjedočanstvo**

Primjena u životu:

1. Kako svijest o kozmičkom sukobu utječe na naš pogled na svijet i na razumijevanje značenja i svrhe u njemu? 2) Kakvo je značenje kozmičkog sukoba za naše razumijevanje Božjeg karaktera?

DRUGI DIO: Komentar

Dvanaesto poglavlje Otkrivenja prikazuje povijest i iskustvo Crkve od Kristovog rođenja (Otkrivenje 12,5) do konačne krize ovozemaljske

povijesti (Otkrivenje 12,17). Kao takvo, postavlja pozornicu za opis događaja posljednjih dana od trinaestog poglavlja nadalje (vidi pouku za sljedeći tjedan u vezi s detaljima iz Otkrivenja 13).

Razrada glavnih tema osme pouke

1. Što se događa kada se u Otkrivenju pojave novi likovi?

U Otkrivenju zapažamo važan književni postupak. Kad god se u izvještaju pojavi novi lik, pisac prekida naraciju, daje vizualni opis tog lika i navodi određene pojedinosti iz njegovog života. Ovaj postupak, takozvana “zamrznuta slika”, često pomaže čitatelju da prepozna taj lik. Nakon tog uvoda, lik ima određenu ulogu u širem izvještaju.

Isus se prvi put pojavljuje u viđenju u prvom poglavlju (Otkrivenje 1,12-18; ranije je samo spomenut u Otkrivenju 1,5.9). Slijede vizualan opis (Otkrivenje 1,12-16) i pojedinosti o Njemu (Otkrivenje 1,17.18) praćene izvještajem o Njegovim djelima u sljedećem viđenju (Otkrivenje 2 i 3). U jedanaestom poglavlju dva svjedoka prikazana su na sličan način (Otkrivenje 11,3-6), nakon čega slijede njihova djela u kontekstu viđenja (Otkrivenje 11,7-13).

Dva nova lika javljaju se na početku Otkrivenja 12 (1-4). Prvo zapažamo vizualni opis Žene (Otkrivenje 12,1) i pojedinosti iz njezinog života (Otkrivenje 12,2). Zatim nastupa Zmaj koji je predstavljen na sličan način (Otkrivenje 12,3.4). Tek tada oba lika počinju djelovati u kontekstu samog viđenja (Otkrivenje 12,5-9). Muško Dijete u petom retku, s druge strane, nije prikazano vizualnim opisom, vjerovatno zato što je već ranije predstavljeno na drugačiji način (Otkrivenje 1,12-18).

2. Narav kozmičkog sukoba

Rat na Nebu opisan je vojničkim jezikom. Koriste se riječi “rat” (Otkrivenje 12,7 — grč. *polemos*) i “borba” (grč. *polemêmesai, epolemêsen*). Ove grčke riječi obično opisuju oružani sukob. Međutim, mogu se upotrijebiti i u figurativnom smislu kako bi se pojačala dramatika sukoba i verbalnog neslaganja (Jakov 4,1). Nakon pomnijeg proučavanja, primjećujemo da je rat na Nebu više rat riječima nego vojni događaj. U dvanaestom poglavlju navedena su četiri glavna dokaza za ovu tvrdnju.

Prvi dokaz: Zmaj odvlači trećinu nebeskih zvijezda svojim repom (grč. *oura*). Rep je u Starom zavjetu simbol proroka koji uči laž (Izaija 9,15). Drugi dokaz: Zmaj se u Otkrivenju 12,9 naziva “stara Zmija”,

što jasno ukazuje na laži o Bogu izgovorene Adamu i Evi u Vrtu (Postanak 3,1-6). Treći dokaz: Zmaj/Sotona je zbačen s Neba kao “tužitelj naše braće” u Otkrivenju 12,10. Njegove riječi optužbe, a ne fizičko oružje, dovodi to toga da bude zbačen. I, konačno, Zmaj/Sotona je pobijeden “Janjetovom krvi” i “riječju svjedočanstva” (Otkrivenje 12,11). Prema tome, rat iz Otkrivenja 12 nije vojna bitka, već rat riječi i ideja.

3. Primjena načela “dan za godinu”

Načelo “dan za godinu” vrlo je važno za ispravno tumačenje apokaliptičkog proročanstva. Ono glasi otprilike ovako: “U apokaliptičkom proročanstvu vremenska razdoblja su simbolična, tako da njegovo ispunjenje treba brojiti godinama.” Ovo načelo nije izrečeno u Pismu; međutim, Biblija nam nudi rješenje ističući izjednačivanje dana i godine. U Brojevima 14,34, četrdeset dana u izraelskom narodu koji su prethodili pobuni odgovaraju prorečenom razdoblju od četrdeset godina lutanja u pustinji. U Ezekielu 4,5.6 prorok treba ležati jedan dan za svaku godinu Izraelove i Judine neposlušnosti. U Levitskom zakoniku 25 koncept tjedna sa subotom proširen je s danâ na godine. Ljudi su obrađivali zemlju šest godina, a zatim ostavljali da se zemlja “odmori” sedme, subotnje godine. U Danielu 9 spominje se sedamdeset sedmica ili četiristo devedeset godina. Prema tome, subotnji koncept također ističe načelo “dan za godinu” u biblijskim vremenima.

Međutim, kada trebamo primijeniti proročke dane kao godine? Valja razmotriti nekoliko vodećih načela. 1) Pošto su apokaliptička proročanstva, kakva nalazimo u Danielu i Otkrivenju, puna simbola, treba razmotriti simbolično značenje svakog broja u proročanstvu. 2) Načelo “dan za godinu” ne koristimo u svakidašnjem govoru. Nijedan roditelj, na primjer, neće reći da je njegovo dijete staro 1260 dana, 42 mjeseca, ili, što je još manje vjerojatno, 2300 dana i noći. 3) Ako proročanstvo u nizu proročkih događaja ima više smisla ako se dani broje kao godine, tako treba postupiti. Na primjer, u Danielu 7, svaka od četiri nemani vlada nekoliko desetljeća, čak stotinama godina. Međutim, kada se pojavi glavni Božji neprijatelj, on vlada samo tri i pol “vremena” ili godine (Daniel 7,25). S gledišta svršetka povijesti, postaje jasno da za ovo neobično proročko vrijeme u Danielu 7 treba primijeniti načelo “dan za godinu”.

4. Biblijski pojam ostatka

Božji narod je u posljednjem sukobu u Otkrivenju 12,17 nazvan "ostatkom" (grč. *loipôn*). Izvorno je značenje riječi "ostatak" "oni koji su preživjeli nesreću". Zbog poplava, potresa ili osvajanja, određeno pleme ili narod mogu biti potpuno uništeni. Preživljavanje ostatka donosilo je nadu da će pleme ili narod biti u velikoj mjeri obnovljeni u budućnosti (vidi Izaija 1,9). U Starom zavjetu moralno ili duhovno značenje također je bilo povezano s "ostatkom". Oostatak je označavao "manji broj vjernika" preko kojih će Bog na kraju spasiti ljudski rod od izumiranja usprkos prisutnosti grijeha i zla u svijetu (Postanak 7,23).

Riječ "ostatak" koristi se na tri različita načina u Starom zavjetu.

1) **Povijesni ostatak.** Ovo su oni koji su preživjeli veliki Božji sud u prošlosti, kao Židovi koji su odvedeni u babilonsko sužanjstvo ili su ostali u zemlji. Oni su vidljivi, imaju svoje ime i mogu se izbrojiti. 2) **Vjerni ostatak.** Ovaj izraz odnosi se na pripadnike povijesnog ostatka koji ostaju vjerni Božjoj poruci i poslanju u tom povijesnom razdoblju. To su oni za koje Bog zna da su Mu vjerni (2. Timoteju 2,19). Oni nisu uvijek vidljivi kao povijesni ostatak (1. o kraljevima 19,14-18). 3) **Eshatološki ostatak.** Eshatološki ostatak čine svi koji su vjerni u posljednje vrijeme (Joel 2,31.32). Ovaj eshatološki ostatak obuhvaća one koji će "opstati" (Otkrivenje 6,17) i koji "ustraju do konca (svršetka, kraja)" (Matej 24,13).

Otkrivenje jasno ukazuje na najmanje dvije vrste ostatka. Vjerni ostatak u Tijatiri čine oni koji nisu pali u otpadništvo u ono vrijeme (Otkrivenje 2,24). Eshatološki ostatak ili ostatak posljednjeg vremena javlja se upravo pred završetak vremena kušnje (Otkrivenje 11,13; 12,17). Božja je namjera da ovaj posljednji ostatak vjerno pripremi put za Isusov drugi dolazak kao što je Ivan Krstitelj pripremio put za Kristov prvi dolazak.

5. Isusovo svjedočanstvo

Jedno od obilježja ostatka u Otkrivenju 12,17 jest što "imaju" (grč. *echontôn*) "Isusovo svjedočanstvo" (grč. *tên marturion Iêsou*). To znači da je Ivan pretkazao buđenje proročkog dara u posljednje vrijeme koji je i njemu darovan (Otkrivenje 1,2). Ovo značenje "Isusovog svjedočanstva" potvrđuje pomno uspoređivanje tekstova u Otkrivenju 19,10 i 22,8.9. Oni koji su imali Isusovo svjedočanstvo u Otkrivenju 19,10, nazvani su "prorocima" u Otkrivenju 22,9. Adventistički kršćani smatraju da se ovaj dar ispunio u službi Ellen G. White.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Na koji način svijet promatrate drugačije zbog kozmičkog sukoba? Kako smo živjeli bez tog znanja? Kozmički sukob snažno odgovara na tri velika filozofska pitanja: 1) Odakle potječem? 2) Kamo idem? i 3) Zašto sam ovdje? Spoznaja o kozmičkom sukobu pruža značenje i svrhu svemu što činimo. Povezuje nas s nečim većim od nas samih i omogućava nam da se ne plašimo budućnosti, znajući da je u Božjim rukama.

2. Kako velika borba u svemiru utječe na sliku Boga? Oni koji su na Božjoj strani u kozmičkom sukobu daju prioritet ljubavi, samopožrtvovnosti, poštovanju slobode Božjih stvorenja, nikoga ne prisiljavaju ni na što, već su strpljivi i pružaju uvjerljive dokaze. S druge strane, Sotona osvaja progonstvom (silom) i prijevarom (lažima). Zbacivanje Sotone u Otkrivenju 12,9.10 znači da nebeske vojske više ne shvaćaju njegove laži ozbiljno; njegove tvrdnje izgubile su na vjerodostojnosti i on više tamo nije poželjan.

Naša slika Boga u velikoj mjeri određuje kako ćemo živjeti i kako ćemo se ponašati. Ako smatramo da je Bog okrutan i da osuđuje, postajemo više nalik tome. Ako mislimo da je Bog milostiv i požrtvovan, postajemo više nalik tome. Postajemo slični Bogu kojem služimo.

Sotona i njegovi saveznici

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 12,17.

Središte proučavanja: Trinaesto poglavlje Otkrivenja razrađuje temu Zmajevog rata protiv Boga, koji je opisan u dvanaestom poglavlju.

Uvod: U trinaestom poglavlju Otkrivenja Zmaj stječe dva saveznika: Zvijer koja izlazi iz mora (Otkrivenje 13,1-10) i Zvijer koja izlazi iz zemlje (Otkrivenje 13,11-18). Svi zajedno tvore krivotvorinu pravog Trojstva: Oca, Sina i Duha Svetoga. Obje Zvijeri opisane su kroz povijest (Otkrivenje 13,1-7.11) prije nego što će biti prikazana njihova djela u posljednje vrijeme (Otkrivenje 13,8-10.12-18).

Temе: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Osnova za povijesno tumačenje Otkrivenja 13

U ovom dijelu istražuje se odnos dviju Zvijeri iz trinaestog poglavlja s vremenskom lentom iz Otkrivenja 12.

2. Zvijer iz mora kao krivotvorina Krista

Brojne karakteristike Zvijeri iz mora podsjećaju na Isusove osobine i djela.

3. Simbolično značenje “zemlje”

“Zemlja” je dvoznačni simbol u Otkrivenju, katkad pozitivan, a katkad negativan.

4. Identitet Zvijeri iz zemlje

Iznosi se dokaz da u konačnom sukobu Zvijer iz zemlje prikazuje Sjedinjene Američke Države.

5. Otkrivenje 13,14-18 i Daniel 3

Ukratko se izlaže dokaz o jasnom upućivanju na Daniela 3.

Primjena u životu: U dijelu “Primjena u životu” proučavat ćemo o 1) zajedničkom problemu svih oblika izopačene religije i 2) o tome kako se trebamo odnositi prema kršćanima iz drugih vjerskih zajednica.

DRUGI DIO: Komentar

U Otkrivenju 13 opisuju se dva nova lika, spomenuta u Otkrivenju 12: Zvijer iz mora (Otkrivenje 13,1-7) i Zvijer iz zemlje (Otkrivenje 13,11). Nakon njihovog predstavljanja, ove Zvijeri imaju glavnu ulogu u ratu spomenutom u Otkrivenju 12,17.

Razrada glavnih tema devete pouke

1. Osnova za povijesno tumačenje Otkrivenja 13

Prema adventističkom tumačenju Otkrivenja, trinaesto poglavlje govori o Srednjem vijeku (papinstvu) i kasnijem razdoblju (uspon Sjedinjenih Američkih Država). U trinaestom poglavlju nastavlja se izvještaj iz Otkrivenja 12,17 o sukobu u posljednje vrijeme.

Činjenica je da je vrhunac trinaestog poglavlja Otkrivenja opis konačne bitke u ovozemaljskoj povijesti, praćene obmanama u obliku ognja, kipa Zvijeri, smrtnog proglašenja i žiga Zvijeri (Otkrivenje 13,13-17). Međutim, pojedinim istraživačima zanimljiva su glagolska vremena upotrijebljena u poglavlju. Glavne rečenice u Otkrivenju 13,1-7.11 izrečene su u prošlom vremenu. Glavne rečenice u Otkrivenju 13,8-10.12-18 većinom su u sadašnjem i budućem vremenu. Prema tome, poglavlje sadrži dokaz o određenom slijedu događaja u povijesti. Kad se pojavljuju dvije Zvijeri, u uvodu se opisuje njihov izgled, nakon čega slijedi kratak pregled prethodnih događaja u prošlom vremenu (Zvijer iz mora: Otkrivenje 13,1-7; Zvijer iz zemlje: Otkrivenje 13,11). U prvoj temi osme pouke pogledajte književni postupak koji se krije iza ovog opisa. Dakle, opisu Sotoninih napada (Otkrivenje 13,12.18) prethode događaji vezani za dva glavna sudionika u toj borbi.

Trinaesto poglavlje Otkrivenja zatim obuhvaća dva posljednja povijesna razdoblja navedena u Otkrivenju 12. Tekstovi zabilježeni u prošlom vremenu u trinaestom poglavlju Otkrivenja (13,1-7.11) podudaraju se sa središnjim razdobljem dvanaestog poglavlja Otkrivenja (12,13-16). Tekstovi u sadašnjem i budućem vremenu iz trinaestog poglavlja Otkrivenja (13,8-10.12-18) podudaraju se s posljednjim razdobljem iz teksta u Otkrivenju 12,17.

2. Zvijer iz mora kao krivotvorina Krista

U odsjeku od nedjelje nagoviješteno je da Zvijer iz mora oponaša Isusa Krista. Ovo potvrđuje tekst u trinaestom poglavlju Otkrivenja. 1) Zvijer iz mora izgleda kao Zmaj (ima sedam glava i deset rogova). Isus je rekao: "Tko je vidio mene, vidio je i Oca." (Ivan 14,9) 2) Zvijer iz mora prima vlast od Zmaja. Isus je rekao: "Dana mi je sva vlast,

nebeska i zemaljska.” (Matej 28,18) 3) Zvijer iz mora doživljava smrt i uskrsnuće kao Krist (Otkrivenje 13,3; usporedi 13,8). 4) Usklik: “Tko je jednak Zvijeri?” (Otkrivenje 13,4) hebrejski um podsjeća na Kristovo ime Mihael iz prethodnog poglavlja (Otkrivenje 12,7 — što znači “Tko je kao Bog?”). 5) Četrdeset dva proročka mjeseca (Otkrivenje 13,5) ukazuju na tri i pol godine Isusove ovozemaljske službe. Prema tome, vidimo da Zvijer iz mora oponaša Isusa Krista. Ovu je ulogu na mnogo načina ispunila srednjovjekovna Rimokatolička crkva.

3. Simbolično značenje “zemlje”

U Otkrivenju 12,16 “zemlja” pomaže Ženi tako što guta rijeku koju je Zmaj ispustio iz svojih usta za njom. U Otkrivenju “zemlja” je donekle dvoznačna (Otkrivenje 1,5; 5,6; 6,4; 11,6.18; 13,12; 14,15-19; 18,1-3; 19,2). Kada se usporedi s Nebom, pojam zemlje je negativan (Otkrivenje 9,1; 14,3; osim, naravno, Otkrivenja 21,1). “Nebeski stanovnici” uvijek su pozitivna strana u Otkrivenju (13,6; vidi 19,1.14), dok su “stanovnici zemlje” neprijatelji Boga i Njegovog naroda (vidi Otkrivenje 6,10; 8,13; 13,8; 17,8).

S druge strane, kada se zemlja usporedi s morem ili rijekama, zemlja je pozitivan, a ne negativan simbol (Otkrivenje 13,11; 21,1), a tako je i ovdje. Zemlja pomaže Ženi koja simbolizira Božji vjerni narod. Razmjerno pozitivna povijest Zvijeri iz zemlje (Otkrivenje 13,11) u suprotnosti je Zvijeri iz mora (Otkrivenje 13,1-7). Prema tome, Otkrivenje 12,16 i možda Otkrivenje 11,4 pružaju pozitivan okvir za spominjanje zemlje u Otkrivenju 13,11.

4. Identitet Zvijeri iz zemlje

Adventistički kršćani oduvijek poistovjećuju Zvijer iz zemlje sa Sjedinjenim Američkim Državama. One su se pojavile kao dobronamjerna sila koja promiče vjersku slobodu, ali će na svršetku vremena govoriti kao Zmaj. Razmotrimo stoga dokaze iz teksta u vezi sa Zvijeri iz zemlje.

1) Povijest Zvijeri iz zemlje u tekstu (Otkrivenje 13,11) mnogo je kraća od povijesti Zvijeri iz mora (Otkrivenje 13,1-7), što ukazuje na njezino razmjerno nedavno pojavljivanje na povijesnoj pozornici. 2) Izlaženje iz zemlje (Otkrivenje 13,11) podsjeća na pozitivna djela “zemlje” iz Otkrivenja 12,16. 3) Zvijer iz zemlje javlja se u kontekstu zatočeništva Zvijeri iz mora (Otkrivenje 13,10), što se prema adventističkom shvaćanju zbilo 1798. godine. 4) Za razliku od Zvijeri iz mora, čije podrijetlo podsjeća na kraljevstva iz Daniela 7, Zvijer iz zemlje ne potječe iz davne prošlosti. 5) Zvijer iz zemlje uzdiže se na

drugom kraju svijeta u odnosu na Zvijer iz mora. 6) U staroj nebiblijskoj mitologiji, Zvijer iz zemlje (*behemoth*) živi u suhom, pustinjском području, daleko od ljudi. 7) Zvijer iz zemlje ne nosi krune, ukazujući time da nema kralja ni papu; umjesto toga, ona nudi političku i vjersku slobodu. 8) Ona u početku govori kao janje, pokazujući blagu narav nalik Kristovoj. Međutim, ta blagost nije potrajala. 9) Zvijer iz zemlje na kraju postaje nalik Zmaju, poput sile koja je pokušala ubiti Isusa kao novorođenče (Otkrivenje 12,3-5). 10) Zvijer iz zemlje opisana je i kao vjerska, a ne samo politička sila (Otkrivenje 13,13-15). To je vjerska strana Sjedinjenih Američkih Država koja je posebno važna, jer je vjera — ono u što vjerujemo — vrlo važna.

Nijedna druga sila u povijesti ne ispunjava toliko pojedinosti ovog proročanstva kao Sjedinjene Američke Države.

5. Otkrivenje 13,14-18 i Daniel 3

Ovaj dio trinaestog poglavlja sadrži jednu od najjasnijih aluzija na Stari zavjet u Otkrivenju. Postoji mnoštvo paralela s izvještajem o tri važne židovske osobe i Nabukodonozorovog ispita vezanog za klanjanje u ravnici Duri. 1) Ljudi iz cijelog svijeta primorani su pristupiti činu klanjanja. 2) Smrtna presuda povezana je za zapovijedi o klanjanju. 3) Oba su događaja povezana brojem šest (dimenzije kipa u trećem poglavlju Knjige proroka Daniela i broj 666 u Otkrivenju 13). Otkrivenje 13 pokazuje da će se u posljednjoj krizi ovozemaljske povijesti prizor iz ravnice Dure ponoviti. Iskustvo iz trećeg poglavlja Daniela doživjet će posljednji naraštaj na Zemlji.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1) U odsjeku od ponedjeljka postavljeno je pitanje: ***Kako možemo ostati vjerni proročanstvu o crkvenoj povijesti, a ipak biti ljubazni i oprezni kada iznosimo ove istine drugima?*** Sve se svodi na to kakvu sliku Boga prikazujemo. Kakav bi to bio Bog koji bi vječno mučio i pržio ljude? Kakav bi to bio Bog koji bi se ponašao neodgovorno prema zakonima koje je dao? Kakvog Boga prikazuje Crkva koja spaljuje ljude na lomači zbog doktrinarnih razlika?

U suprotstavljanju izopačenoj religiji, vrlo je važno da ne upadnemo u zamku i prikažemo gnjevnog, okrutnog Boga koji osuđuje. Kada se Isus suprotstavio farizejima, “u Njegovu se glasu osjećala bol” (Ellen G. White, *Put Kristu*, str. 9). Drugim riječima, vjerski kri-

ticizam je prikladan jedino kada dolazi iz srca punog ljubavi koje može uočiti vrijednost koju Bog vidi u drugim ljudima. Uz pomoć Duha Svetoga možemo pozvati ljude da razmisle o tome kakvu sliku o Bogu prikazuje njihova vjera, pri čemu trebamo biti svjesni činjenice da i mi možemo nekad pogrešno predstaviti Boga. Ljudi trebaju znati da im je Bog već naklonjen i da Ga nije potrebno potkupiti ili umilostiviti određenim ritualima.

2. Slično tome, u odsjeku od petka postavlja se pitanje: ***Dok čekamo svršetak, kakav stav trebamo imati prema kršćanima iz drugih vjerskih zajednica?*** Valja zapaziti da mnogi rimo-katolici, muslimani i ljudi drugačijih vjerskih uvjerenja duboko vole Boga i nastoje Mu udovoljiti na svaki mogući način. Takvim ljudima trebamo pristupati sa sviješću da “nas” i “njih” ne odvaja crta između dobra i zla (1. Timoteju 1,15). Ako zauzmemo stav moralne nadmoći, nesvjesno ih možemo uvjeriti da Bog nije s nama. S druge strane, ljude privlače oni koji su potpuno svjesni svojih slabosti i koji, poput Isusa, pokazuju ljubav i poniznost. Kada zauzmemo ovakav stav, suočavanje najčešće završi pridobivanjem druge osobe.

Božje vječno Evandjelje

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 14,7.

Središte proučavanja: Četrnaesto poglavlje Otkrivenja razrađuje temu sudjelovanja ostatka u ratu sa Zmajem, kako je objavljeno u Otkrivenju 12,17.

Uvod: U četrnaestom poglavlju Otkrivenja ponovno se javlja ostatak sto četrdeset i četiri tisuće, koji slijedi Janje kamo god Ono pođe (Otkrivenje 14,1-5). Nakon ovog pojavljivanja slijedi najpoznatiji biblijski tekst među adventističkim kršćanima — trostruka andeoska vijest (Otkrivenje 14,6-13). Poglavlje završava simboličnim opisom Isusovog drugog dolaska i žetvama svetih i zlih (Otkrivenje 14,14-20). Pouka za ovaj tjedan prvenstveno je usmjerena na trostruku andeosku vijest.

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Ostatak i sto četrdeset i četiri tisuće

Ispostavlja se da su to dva naziva za istu skupinu ljudi na svršetku vremena.

2. “Strah” Božji

Daleko od značenja na kakvo pomislimo kad čujemo riječ “strah”, ovo je poziv na istinsko bogoslužje, obožavanje i štovanje Stvoritelja.

3. Glavno pitanje u Otkrivenju 13 i 14: kome se pokloniti

Riječ “pokloniti se” javlja se osam puta na ključnim mjestima u izvještaju.

4. Kako je sud povezan s Evandjeljem (Otkrivenje 14,6.7)?

Jezik suda koristi se na tri različita načina u Novom zavjetu.

5. Otkrivenje 13 i 14 i prva ploča Deset zapovijedi

Mnogi tekstovi u Otkrivenju 13 i 14 upućuje na prve četiri zapovijedi.

6. Prvi anđeo i četvrta zapovijed

Primjena u životu: U dijelu “Primjena u životu” proučavat ćemo 1) o važnosti suda i 2) o važnosti sedmog dana subote u današnjem svijetu.

DRUGI DIO: Komentar

Četrnaesto poglavlje Otkrivenja bavi se sudjelovanjem ostatka u konačnoj bitci spomenutoj u Otkrivenju 12,17. U njemu se opisuje ostatak (Otkrivenje 14,1-5), predstavljena je njegova poruka (Otkrivenje 14,6-13), a ishod bitke prikazan je simboličnim jezikom (Otkrivenje 14,14-20).

Razrada glavnih tema desete pouke

1. Ostatak i sto četrdeset i četiri tisuće

Božji vjerni narod nazvan je “ostatkom” u Otkrivenju 12,17 i “sto četrdeset i četiri tisuće” u Otkrivenju 14,1. Radi li se ovdje o dvije različite skupine ili se na dva različita načina opisuje ista skupina? Otkrivenje 14,1 upućuje na tekst u Joelu 3,5, ukazujući na ispunjenje u vrijeme svršetka osim primjene na “kasnu kišu” (vidi Djela 2,21). U Knjizi proroka Joela Božji vjerni su oni koji prizivaju Gospodnje ime, stoje na gori Sion i nazivaju se “ostatkom”. U Otkrivenju 14,1 spomenuto je Janjetovo ime i gora Sion, a vjerni su nazvani sto četrdeset i četiri tisuće. Upućujući na Knjigu proroka Joela, Ivan pokazuje da opisuje ulogu ostatka u konačnom sukobu sa Zmajem u četrnaestom poglavlju.

2. “Strah” Božji

Riječ “strah” obično koristimo kada smo uplašeni. Zbog toga mnogi čitatelji Biblije smatraju da se Boga trebamo bojati. Međutim, kada se riječ “strah” u Bibliji povezuje s Bogom, ona ima mnogo blaže značenje. U Starom zavjetu, na primjer, bojati se Boga znači obožavati Ga ili njegovati poštovanje prema Njemu: to obuhvaća osobno poznavanje Boga (Izreke 9,10), izvršavanje Njegovih zapovijedi (Psalam 111,10; Propovjednik 12,13) i izbjegavanje zla (Izreke 3,7; 16,6). U Novom zavjetu “strah” označava divljenje i uzbuđenje puno poštovanja (Luka 7,16; Djela 2,43). Strah Božji pruža poticaj za pobožno ponašanje (2. Korinćanima 7,1). Može se usporediti s čašću koja se ukazuje kralju (1. Petrova 2,17) i poštovanjem koje se ukazuje nadređenom (1. Petrova 2,18).

Rečeno suvremenim jezikom, bojati se Boga znači shvatiti Ga dovoljno ozbiljno da stupimo u zajednicu s Njim, poslušamo Njegove opomene i izbjegavamo zlo, da izvršavamo Njegove zapovijedi, čak i one koje su nam neugodne. To je poziv da živimo i postupamo kao oni koji znaju da će jednog dana dati izvještaj Bogu. Prema ovom retku (Otkrivenje 14,7), takav ozbiljan poziv bit će dio iskustva Božjeg naroda posljednjeg vremena.

3. Glavno pitanje u Otkrivenju 13 i 14: kome se pokloniti

U Otkrivenju 13 i 14 stalno se javlja pitanje kome se pokloniti. Sedam puta se u ova dva poglavlja spominje klanjanje Zmaju, Zvijeri ili kipu Zvijeri (Otkrivenje 13,4.8.12.15; 14,9.11). Čitav izvještaj govori o lažnom trojstvu koje poziva cijeli svijet da mu se klanja umjesto Bogu. U središtu pozornosti je sveopća borba u vezi s Božjim karakterom i pitanje je li On stvarno dostojan da Mu se poklonimo. To je središnja tema ovog dijela knjige.

Dok se u Otkrivenju 13 i 14 na sedam mjesta govori o klanjanju Zmaju i njegovim saveznicima, samo jednom se spominje klanjanje Bogu, a radi se o pozivu da se poklonimo Stvoritelju u Otkrivenju 14,7. Zbog toga je to središnji redak ovog dijela knjige. Budući da su trinaesto i četrnaesto poglavlje u središtu Otkrivenja, poziv da se poklonimo Stvoritelju središnja je točka čitave knjige. S obzirom na to da je ovaj poziv upućen u kontekstu zapovijedi o suboti (Otkrivenje 14,7; usporedi Izlazak 20,11), subota je ključno pitanje u završnoj krizi ovozemaljske povijesti.

4. Kako je sud povezan s Evandeljem (Otkrivenje 14,6.7)?

Sud je u Novom zavjetu usko povezan s Evandeljem. Kao prvo, sud se javio na križu kada je Sotona bio poražen (Ivan 12,31; Otkrivenje 5,5-10). Drugo, jezik suda blisko je povezan s propovijedanjem Evandjelja u Ivanu 3,18-21 i 5,22-25. Kad god se propovijeda Evandjelje, ljudima se sudi na temelju njihovog odgovora na ono što je Krist učinio na križu. Ovaj poziv na sud tvori pozadinu izvještaja o četiri jahača (Otkrivenje 6,1-8), kao što smo vidjeli u petoj pouci. Treće, sud na svršetku vremena istražuje kako smo odgovorili kada smo čuli Evandjelje (Ivan 12,48). Otkrivenje čuva jezik suda za posljednje vrijeme (Otkrivenje 11,18; 14,7; 17,1; 20,4).

5. Otkrivenje 13 i 14 i prva ploča Deset zapovijedi

Klanjanje Zvijeri (Otkrivenje 13,4.8.12.15) spominje se u kontekstu krivotvorenja prve ploče Zakona. Prva zapovijed zabranjuje kla-

njanje bilo kojem drugom bogu. Druga zapovijed zabranjuje idolopoklonstvo. Zvijer iz zemlje poziva stanovnike Zemlje da načine kip kojem će se klanjati (Otkrivenje 13,15). Treća zapovijed zabranjuje da se Gospodnje ime uzima uzalud. Zvijer nadmašuje sve u huljenju (Otkrivenje 13,6). Četvrta zapovijed je pečat Saveza i sadrži naslov, područje i temelj Božje vladavine (Izlazak 20,8-11). Suprotno tome, svijetu se nudi žig Zvijeri (Otkrivenje 13,16.17).

Ovaj dio Otkrivenja usmjeren je na Božje zapovijedi (Otkrivenje 12,17; 14,12). U trinaestom poglavlju posebna pozornost posvećena je prvoj ploči Deset zapovijedi, gdje se nalaze četiri zapovijedi koje posebno govore o našem odnosu s Bogom. Zvijer i njezini saveznici krivotvore prve četiri zapovijedi. Ovo krivotvorenje postavlja pozornicu za posebno naglašavanje četvrte zapovijedi u prvoj anđeoskoj viješti (Otkrivenje 14,7; usporedi Izlazak 20,11).

6. Prvi anđeo i četvrta zapovijed

Vijest prvog anđela neposredno ukazuje na četvrtu zapovijed Dekaloga. To je očito iz tri razloga. 1) Postoji velika leksička podudarnost između Otkrivenja 14,7 i Izlaska 20,11. Oba teksta sadrže riječi “stvoriti”, “nebo”, “zemlja” i “more”. Oni također upućuju na Onoga koji je sve stvorio. 2) U Otkrivenju 14,6.7 nagovještava se spasenje (Otkrivenje 14,6), sud i stvaranje (Otkrivenje 14,7). Sve tri teme ukazuju na prvu ploču Deset zapovijedi (Izlazak 20,2.5.6.11). 3) U ovom dijelu Otkrivenja ima mnogo uputnica na Deset zapovijedi (Otkrivenje 12,17; 14,12, krivotvorine prvih četiriju zapovijedi u Otkrivenju 3, paralelne riječi u Otkrivenju 14,7). Posljednji Božji poziv svijetu odvija se u kontekstu četvrte zapovijedi.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Zašto je prema vašem mišljenju sud neprihvaćen pojam među mnogim kršćanima u današnje vrijeme? Sud se danas često smatra hladnim i strogo pravnim pojmom. Sudovi su mjesta koja želite izbjeći ako je moguće. Međutim, u biblijskom smislu sud je nešto čemu se Božji narod treba radovati. To je vrijeme kada će sve što je pogrešno na Zemlji biti ispravljeno. Da nema suda na svršetku, na ovom svijetu nikada ne bi bilo pravde.

Biblijska pravda isto je toliko pozitivna koliko i negativna. Ona je preduvjet za nagradu kao i za negativne posljedice. Isus je rekao da će i neznačajni čin, poput davanja čaše hladne vode djetetu, biti zapamćen na sudu (Matej 10,42). Ohrabrujuća je spoznaja da se bilježi svako dobro djelo, svaka pokazana ljubaznost.

2. Zašto subota ima središnju ulogu u posljednjim događajima ovozemaljske povijesti? Kako jedan dan u tjednu može učiniti toliku razliku? Bog postavlja subotu u središte svih svojih moćnih djela kao znak sjećanja na Njega. Kada svetkujemo sedmi dan subotu, prisjećamo se stvaranja (Izlazak 20,8-11). Bog nas je stvorio slobodnima po visokoj cijeni (imali smo slobodu da se pobunimo), da bismo Mu mogli iskreno uzvratiti ljubavlju i da bismo pokazali ljubav i prema drugima. Ne samo subota, već cijeli Dekalog donosi slobodu (Jakov 1,25; 2,12). Prema tome, subota nas podsjeća na Boga punog ljubavi, spremnog da nam podari slobodu.

Subota nas također podsjeća na izlazak (Ponovljeni zakon 5,15), Božje veliko djelo spasenja svojeg naroda. On je milostivi Bog koji štiti svoj narod. Subota nas podsjeća i na križ. Isus je počivao u grobnici u subotu između svoje smrti i uskrsnuća. Krist je najveća objava Božjeg karaktera, a subota nas podsjeća na to.

Subota upućuje na buduće spasenje na svršetku vremena (Hebrejima 4,9-11). Oni koji iskreno vjeruju u Boga, u suboti vide sliku odmora od grijeha koji će čitav svemir doživjeti u vječnosti.

Sedam posljednjih zala

PRVI DIO: Sažeti pregled

Glavni tekst: Otkrivenje 15,4.

Središte proučavanja: U šesnaestom poglavlju Otkrivenja opisano je sedam posljednjih zala (Otkrivenje 15,1) ovozemaljske povijesti. U okviru ovih zala u Bibliji se jedini put spominje ime “Harmagedon”.

Uvod: Ovaj dio Otkrivenja počinje opisom Božjeg naroda posljednjeg vremena koji stoji na staklenom moru pjevajući pjesmu Mojsija i Janjeta, što upućuje na izlazak (Otkrivenje 15,1-4). Zatim se opisuje sedam zala zajedno s viđenjem hrama na Nebu u koji nitko nije mogao ući od Božje slave, što je značilo da je Kristova nebeska služba završila, da je ukinuta ta prvobitna dužnost (Otkrivenje 15,5-8; usporedi Izlazak 40,34.35). Ovaj prizor označava završetak vremena kušnje. Anđelima, kojih je bilo sedam, bilo je rečeno da izliju čaše gnjeva na Zemlju (Otkrivenje 16).

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Božji narod nazvan mnogim imenima

Iznosi se dokaz da se imena “ostatak”, “sto četrdeset i četiri tisuće” i “sveti” odnose na istu skupinu ljudi posljednjeg vremena.

2. Zašto Bog šalje zla kada neće doći do pokajanja?

3. Simbolično značenje rijeke Eufrat u Otkrivenju 16,12

4. Dva evanđelja u Otkrivenju

Tri anđela (Otkrivenje 14,6-12) i tri žabe (Otkrivenje 16,13.14) suprotstavljeni su simboli Evanđelja.

5. Perzijski kralj Kir i druga polovina Otkrivenja

Neznabožački kralj pretkazuje Mesiju.

6. Značenje Harmagedona

Primjena u životu: U ovom dijelu proučavamo kako nas opis harmagedonske bitke u Otkrivenju potiče na duhovnu pripremu za posljednje vrijeme.

DRUGI DIO: Komentar

Prisjetite se kratkog pregleda petnaestog i šesnaestog poglavlja u uvodu u prvom dijelu.

Razrada glavnih tema jedanaeste pouke

1. Božji narod nazvan mnogim imenima

U prethodnoj pouci vidjeli smo da je Božji vjerni narod posljednjeg vremena nazvan "ostatkom" u Otkrivenju 12,17 i "sto četrdeset i četiri tisuće" u Otkrivenju 14,1. Upućivanje na tekst iz Joela 2,32 u Otkrivenju 14,1 jasno pokazuje kako Ivan smatra da je to ista skupina. Postoji još jedan dokaz u Otkrivenju da se različita imena za Božji narod odnose na istu skupinu posljednjeg vremena, a ne više.

Veliko mnoštvo i sto četrdeset i četiri tisuće čini se kao da su suprotne skupine. Kao što smo vidjeli u šestoj pouci (vidi četvrtu temu), postoje dva gledišta o ovom predmetu. Božji narod posljednjeg vremena nazvan je "sto četrdeset i četiri tisuće" u Otkrivenju 14,1 i "sveti" u Otkrivenju 14,12, ali "sveti" iz svih vjekova, posebno oni u vrijeme tisuću dvjesto i šezdeset dana dana/godina, opisani su u Otkrivenju 17,6. Prema tome, Božji narod posljednjeg vremena nazvan je mnogim imenima u Otkrivenju: sto četrdeset i četiri tisuće, ostatak, sveti (Otkrivenje 14,12). Oni stoje na staklenom moru (Otkrivenje 15,2); sačuvali su svoje haljine (Otkrivenje 16,15); i nazvani su izabranima i vjernim Janjetovim sljedbenicima (Otkrivenje 17,14).

2. Zašto se zla izljevaju kada neće doći do pokajanja?

Prijevara i zla u posljednjoj krizi otkrit će istinu o Sotoni i njegovim sljedbenicima (2. Solunjanima 2,10-12). Nije Božja krivnja što zli nisu otkupljeni. Ni Božja milost (Rimljanima 2,4), ni zla posljednjeg vremena (Otkrivenje 16,9.11.21) ne dovode do pokajanja. Neotkupljeni su otvrdnuli na putu koji su izabrali. Dakle, čak i uništenje zlih proslavlja na kraju Božji karakter (Otkrivenje 15,3.4). Oni su sami sebe udaljili od spasenja i Bog ih žalosno napušta (Hošea 11,7.8). Čak i nakon tisuću godina i jasnog sagledavanja Božjeg karaktera, ništa se u njihovom karakteru ne mijenja (Otkrivenje 20,7-10). Zla otkrivaju njihovu nedostojnost za vječnost i opravdavaju Božji sud u svakom slučaju.

3. Simbolično značenje rijeke Eufrat u Otkrivenju 16,12

Što prikazuje rijeka Eufrat u Otkrivenju 16,12? Ne trebamo biti u nedoumici kada sam tekst definira određeni simbol. U Otkrivenju 17,1 nalazi se objašnjenje jednog od zala izlivenog iz čaše, zla koje je povezano s vodom. To je sigurno šesto zlo zato što se Žena koja sjedi na vodama naziva Babilon (Otkrivenje 17,5), a “mnoge vode” Babilona opisuju rijeku Eufrat (Jeremija 51,13).

Značenje rijeke definirano je u Otkrivenju 17,15. Vode iz 1. retka jesu “puci i mnoštva, narodi i jezici”: drugim riječima građanske i svjetovne vlasti čitavog svijeta. Ove sile kratko su odane Babilonu (Otkrivenje 17,3.12.13) stvarajući u posljednje vrijeme savez širom svijeta nasuprot Bogu i Njegovom narodu posljednjeg vremena.

4. Dva evanđelja u Otkrivenju

Tri anđela iz Otkrivenja 14,6-12 zajedno objavljuju posljednju evanđeosku poruku svijetu. Mnogi čitatelji Otkrivenja previdaju krivotvoreno evanđelje koje se također objavljuje svijetu prema Otkrivenju 16,13.14.

Zmaj, Zvijer i Lažni prorok (krivotvorina Trojstva iz Otkrivenja 13) ispuštaju nečiste duhove poput žaba iz svojih usta (Otkrivenje 16,13). Prema 14. retku (Varaždinska Biblija) ove žabe su “duhovi zlo-duha” koji obilaze kraljeve čitavog naseljenog svijeta da ih okupe za harmagedonsku bitku (vidi Otkrivenje 16,16). Demoni su zli anđeli; prema tome, tri sveta anđela djeluju zajedno preko Božje crkve ostatka navješćujući pravo Evanđelje u četrnaestom poglavlju, a tri zla anđela krivotvorina su Evanđelja u trinaestom i šesnaestom poglavlju.

Oba “evanđelja” objavljuju se cijelom svijetu (Otkrivenje 14,6; 16,14). Ovo lažno evanđelje opisano je i u 2. Solunjanima 2,9-12 i Mateju 24,24-27. Oni koji se ne oslanjaju na riječi Pisma bit će prevareni u vrijeme posljednje krize.

5. Perzijski kralj Kir i druga polovina Otkrivenja

U Otkrivenju 16,12 isušivanje Eufrata, babilonskog političkog i vojnog sustava potpore (Jeremija 50,37.38; 51,35.36), priprema put za kraljeve s istoka. Kratak opis podsjeća na dolazak Kirove vojske sa sjevera i istoka Babilona. Njegovi stručnjaci iskopali su udubljenje u blizini i skrenuli tok Eufrata prema tom nižem terenu omogućavajući Kirovoj vojsci da uđe ispod riječnih vrata u grad. Planirajući napad u vrijeme gozbe u gradu, Kirovi vojnici otkrili su da su pijani stražari ostavili otvorena vrata duž riječne obale. Vojnici su nagrnuli u grad, osvojili ga i ubili njegovog vladara Baltazara (kao što je opisano

u Danielu 5). U mjesecima i godinama koje su uslijedile, Kir je pokrenuo proces povratka rasijanog ostatka Izraela u svoju domovinu i obnove hrama i Jeruzalema.

Zapazite još jednom slijed događaja: u starozavjetna vremena Kir, perzijski kralj, doslovno je isušio rijeku Eufkrat da bi osvojio Babilon i oslobodio Izrael. Događaj jasno postavlja temelj za posljednji dio Otkrivenja. U Otkrivenju vode rijeke Eufrata posljednjeg vremena isušene su da bi se pripravo put Kiru posljednjeg vremena ("kraljevima od istoka"), koji osvaja Babilon posljednjeg vremena i oslobađa Izrael posljednjeg vremena. Harmagedonska bitka utemeljena je na starozavjetnom izvještaju o Kiru i padu Babilona.

6. Značenje Harmagedona

U Otkrivenju 16,16 objašnjava se da se riječ Harmagedon temelji na hebrejskom jeziku. U hebrejskom *har* znači "gora". Dakle, najprirodnije značenje riječi Harmagedon bilo bi "gora Megido". Problem je u tome što u svijetu ne postoji planina po imenu Megido. Postoji "voda megidska" (Suci 5,19), "Megidsko polje" (2. Ljetopisa 35,22), i grad Megido (1. o kraljevima 9,15). Drugi predlažu naziv "gora pokolja" (na temelju teksta u Zahariji 12,11) ili "zborna gora" (Izaija 14,13).

Prema biblijskom rječniku (*Anchor Bible Dictionary*) Harmagedon se najbolje može objasniti ako ga povežemo s gorom Karmel koja se uzdiže iznad voda, doline i grada Megida. Na gori Karmelu je Ilija prizvao oganj s neba na zemlju da pokaže tko je pravi Bog (Otkrivenje 13,13.14). U posljednjim danima ovozemaljske povijesti doći će do suočavanja između pravog Boga (Otkrivenje 4-5) i lažnog trojstva (Otkrivenje 16,13.14), između tri anđela (Otkrivenje 14,6-12) i tri žabe. U tom posljednjem sučeljavanju oganj će pasti na pogrešan žrtvenik (Otkrivenje 13,13.14), ali pravi Bog bit će na kraju opravdan (Otkrivenje 15,3.4).

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Usred izvještaja o harmagedonskoj bitci (Otkrivenje 16,13-16) nalazi se blagoslov koji će se izliti na onoga koji bdije i čuva svoje haljine (Otkrivenje 16,15). U petoj temi treće pouke vidjeli smo da ta slika jasno upućuje na Otkrivenje 3,18, Kristovu opomenu Laodiceji. Prema tome, postoji jasna povezanost između laodicejske crkve i Božjeg posljednjeg poziva svijetu u kontekstu Harmagedona. Crkva koja će proći kroz posljednju krizu ovozemaljske povijesti ima nedostatke, ali je predmet Isusove skrbi i na kraju će pobijediti (Otkrivenje

3,21). Ovaj paradoks treba biti izvor opomene i ohrabrenja Božjem narodu u današnje vrijeme.

2. U jednom jedinom retku (Otkrivenje 16,15) Ivan upućuje mnoge novozavjetne pozive u svjetlu svršetka. Izjave “dolazim kao lopov” i “blago onome koji bdije” podsjećaju na Isusove riječi koje je poslije ponavljao Pavao (Matej 24,42-44; Luka 12,37-39; 1. Solunjanima 5,1-6). Sva tri teksta govore o spremnosti za Isusov dolazak. Ponavljajući ove misli usred opisa harmagedonske bitke, Otkrivenje jasno kaže da je sada vrijeme da poslušamo upozorenje kako tada ne bismo bili na pogrešnoj strani. Naša je duhovna zadaća da čuvamo svoje srce, misli i ponašanje i da ostanemo vjerni bez obzira na prijevare ili prisilu s kojima se možda suočavamo. Moramo biti vjerni, ustrajni i pronicavi, utvrđeni Pavlovim riječima i Isusovim riječima upućenim Laodiceji. Ako ostanemo vjerni danas usred raznih kušnji, pripremamo se za još veće bitke na svršetku vremena.

Sud nad Babilonom

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 17,14.

Središte proučavanja: Sedamnaesto i osamnaesto poglavlje Otkrivenja opisuju pad Babilona posljednjeg vremena.

Uvod: Sedamnaesto poglavlje Otkrivenja opisuje uspon i pad Babilona posljednjeg vremena simbolički prikazanog kao Žena, velika Bludnica (Otkrivenje 17,18). Otkrivenje 18 također opisuje pad Babilona, ali ovog puta prikazan je kao veliki grad (Otkrivenje 18,10.16.18.19).

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

1. Tri svjetska saveza posljednjeg vremena

Višestruki simboli posljednjeg vremena u Otkrivenju miješaju se u opisu tri velika svjetska saveza koji se sklapaju među religijama, vlastima ili sekularno/političkim silama i kao zajedničko tijelo “svetih”.

2. Razlika između viđenja i njihovih tumačenja

U viđenju prorok može biti odveden u bilo koje vrijeme i na bilo koje mjesto, a njegovo viđenje tumači se iz perspektive njegovog vremena i mjesta.

3. Identitet sedam kraljeva iz Otkrivenja 17,10

Da bismo shvatili identitet sedam kraljeva iz Otkrivenja 17,10, moramo odrediti vrijeme djelovanja šestog kralja.

4. Sadržaj Otkrivenja 17

Kratak pregled događaja posljednjih dana u svjetlu prve teme.

Primjena u životu: U ovom dijelu proučavat ćemo o tome kako se trebamo ophoditi prema kršćanima drugih vjera budući da znamo da Bog ima mnogo vjernih sljedbenika kojima još nije upućen poziv da iziđu iz Babilona. Također ćemo proučavati sličnosti i razlike iz-

među žena u dvanaestom i sedamnaestom poglavlju Otkrivenja, i spremnosti Božjeg naroda za Isusov drugi dolazak.

DRUGI DIO: Komentar

U sedamnaestom i osamnaestom poglavlju Otkrivenja Babilon dobiva potporu sekularnih/političkih svjetskih sila u ratu protiv svetih (Otkrivenje 17,6), ali se na kraju one okreću protiv Babilona i uništavaju ga (Otkrivenje 17,16). U osamnaestom poglavlju prikazano je trostruko žaljenje sekularnih sila što su to učinile (Otkrivenje 18,9-19). Dok za padom Babilona svijet žali, sveti se raduju (Otkrivenje 18,20).

Razrada glavnih tema dvanaeste pouke

1. Tri svjetska saveza posljednjeg vremena

U Otkrivenju 16—18 nalazi se zbunjujući niz slika koje opisuju sile i njihovo grupiranje na svršetku vremena. Međutim, nakon pomne analize, postaje jasno da su mnoge od ovih slika zapravo drugačiji način da se opiše ista pojedinost. Na primjer, sedam glava Zvijeri također su opisane kao sedam gora i sedam kraljeva (Otkrivenje 17,9.10). Slično tome, jasno je da je velika Bludnica (Otkrivenje 17,1) Žena koja sjedi na Zvijeri (Otkrivenje 17,3), kao i Veliki Babilon (Otkrivenje 17,5). U prvoj temi jedanaeste pouke već smo zapazili da je Božji narod u Otkrivenju nazvan brojnim imenima.

Mnoge slike u ovim poglavljima mogu biti povezane s tri velika svjetska saveza nastala u posljednjem razdoblju ovozemaljske povijesti.

1. Nastaje veliki svjetski savez vjerskih ustanova koje se ujedinjuju u protivljenju Bogu i Njegovom vjernom narodu. Ovaj savez naziva se mnogim imenima: Babilon, velika Bludnica, veliki grad, Žena koja sjedi na Zvijeri.

2. Nastaje veliki svjetski savez sekularnih, političkih i vojnih sila. I ovaj savez se naziva mnogim imenima u Otkrivenju: kraljevi cijeloga svijeta (Otkrivenje 16,14), poganski gradovi (Otkrivenje 16,19), kraljevi zemlje (Otkrivenje 17,2), Zvijer (Otkrivenje 17,3), sedam glava, sedam gora, sedam kraljeva (Otkrivenje 17,9.10) i deset rogova (Otkrivenje 17,12.13). Ove svjetovne sile prikazane su također kao kraljevi (Otkrivenje 18,9), trgovci (Otkrivenje 18,11) i ladari (Otkrivenje 18,17) u osamnaestom poglavlju.

3. U posljednje vrijeme nastaje i savez svetih širom svijeta, koji ima sljedeća imena: zapečaćeni (Otkrivenje 7,1-3), sto četrdeset i četiri

tisuće (Otkrivenje 7,4-8), ostatak (Otkrivenje 12,17), sveti (Otkrivenje 14,12), oni koji čuvaju svoje haljine (Otkrivenje 16,15), pozvani, izabrani i vjerni Janjetovi sljedbenici (Otkrivenje 17,14). U četvrtoj temi ukratko ćemo proučiti izvještaj o ova tri saveza u posljednjim danima ovozemaljske povijesti.

2. Razlika između viđenja i njihovih tumačenja

U apokaliptičkom proročanstvu postoji važna razlika između viđenja i tumačenja. U viđenju prorok može biti odnesen bilo kamo u svemir u bilo koje vrijeme. Događaji u viđenju ne moraju nužno biti smješteni u prorokovo vrijeme i mjesto; ali kada se viđenje poslije tumači, tumačenje uvijek odgovara prorokovom vremenu, mjestu i prilikama.

Na primjer, u Danielu 2 Nabukodonozor je u viđenju o velikom kipu i kamenu koji je postao velika gora koja je ispunila svu Zemlju odveden do svršetka vremena (Daniel 2,31-36). Međutim, Danielovo tumačenje viđenja čvrsto se temelji na vremenu i mjestu u kojem je Nabukodonozor živio. On počinje jasnom i nedvosmislenom tvrdnjom: "Ti si glava od zlata." (Daniel 2,38) Nabukodonozoru je zatim rečeno, kada je riječ o vremenu, da će nakon njega uslijediti niz kraljevstava (Daniel 2,39).

Poput Daniela 2, apokaliptičko proročanstvo u Danielu 7 također je podijeljeno na dva dijela: viđenje (Daniel 7,2-14.21.22) i tumačenje viđenja (Daniel 7,15-20.23-27). Iako je Daniel iskusio sve elemente viđenja, uključujući završne događaje, tumačenje pojašnjava da se viđenje odnosi na buduće iskustvo Danielovog naroda (Daniel 7,17.18.23-27). Isti postupak zapažamo u Danielu 8 i Zahariji 4.

Čini se da proroci obično ne razumiju otkrivenje samo na osnovi viđenja. Da bi se otkrivenje razumjelo, nužno je tumačenje. Budući da se tumačenje iznosi radi proroka, ono se temelji na vremenu, mjestu i okolnostima u kojima prorok živi. Ovo načelo ima duboke implikacije na tumačenje teških apokaliptičkih tekstova, kao što je Otkrivenje 17,7-11, što ćemo vidjeti u trećoj temi.

3. Identitet sedam kraljeva u Otkrivenju 17,10

Druga tema pomaže nam da riješimo vrlo zbudjujuće pitanje u čitavom Otkrivenju. ***Tko su sedam kraljeva iz Otkrivenja 17,10? Jasno je da slijede jedan za drugim, ali kada se pojavljuju i kada "jedan jest" iz anđelova opisa? Je li to sila koja se javlja u Ivanovo vrijeme, na samom svršetku vremena, ili je smještena u nekom drugom povijesnom trenutku?***

Prema jednom rasprostranjenom gledištu sedam kraljeva jesu sedam uzastopnih papa. Niz obično počinje 1929. godine, kada je Mussolini vratio Vatikan vrhovnoj vlasti Crkve, a završava posljednjim papom u ovozemaljskoj povijesti. Ovo gledište nagovještava da je trenutni papa posljednji ili pretposljednji; stoga je ovo gledište poticalo ljude da određuju datume.

Među adventističkim stručnjacima prihvaćenije je drugo gledište. Prema njemu je vrijeme šestog kralja ("jedan jest" iz Otkrivenja 17,10) od 1798. do 1929. godine, kada papinstvo nije imalo svjetovnu vlast. Pet palih kraljeva u tom bi slučaju bili Babilon, Perzija, Grčka, Rim i srednjovjekovno papinstvo. "Jedan jest" odnosi se na vrijeme kada crkva nije imala svjetovnu vlast. Sedmi kralj bio bi današnja obnovljena vatikanska sila.

Međutim, oba bi tumačenja bila odbačena kad bi se ovdje primijenila druga tema. Tekst o sedam kraljeva ne nalazi se u okviru viđenja (Otkrivenje 17,3-6), već u tumačenju viđenja (Otkrivenje 17,7-18). Prema tome, kralj ili kraljevstvo "jedan jest" trebalo je postojati u vrijeme kada je Ivan dobio viđenje da bi to tumačenje imalo smisla. Ako je kraljevstvo "jedan jest" pogansko Rimsko Carstvo Ivanovog vremena (odnosno šesto kraljevstvo), onda su pet "palih" kraljevstava supersile starozavjetnog svijeta: Egipat, Asirija, Babilon, Perzija i Grčka. Sedmo kraljevstvo je srednjovjekovno rimsko papinstvo, a "osmo" (Otkrivenje 17,11), koje je jedno od sedam, bilo bi obnovljeno rimsko papinstvo — Babilon iz Otkrivenja 17, koje obuhvaća i druga dva člana sotonskog trojstva ("Zmaja", koji prikazuje poganstvo/spiritizam, i "Lažnog proroka", koji prikazuje otpali protestantizam). Ovaj globalizirani oblik Babilona koji jaše na grimiznoj Zvijeri sekularne političke sile još uvijek pripada budućnosti.

4. Sadržaj Otkrivenja 17

Kao što smo vidjeli u prvoj temi, u posljednje vrijeme nastaju tri svjetska saveza: savez svetih, koji čini uvećana Crkva ostatka koja obuhvaća one koji su izišli iz Babilona i pridružili im se, savez vjerskih ustanova i savez sekularnih političkih sila. Nastanak posljednja dva saveza ubrzan je konačnim objavljivanjem Evanđelja širom svijeta od strane ostatka (Otkrivenje 14,6.7; 18,1-4). Preko lažnog evanđelja "nadahnutog" od strane zlih anđela (Otkrivenje 16,13.14), Babilon (sotonsko trojstvo, Otkrivenje 16,19) okuplja sekularne/političke sile svijeta na svojoj strani (Otkrivenje 16,14.16). On "sjedi" na Zvijeri (Otkrivenje 17,2-7). Kratko vrijeme ujedinjene vjerske ustanove upravljaju svjetskim vlastima usmjeravajući njihov gnjev prema svetima

(Otkrivenje 17,6; 13,15-17). Međutim, isušivanje Eufrata (Otkrivenje 16,12) simbolički prikazuje vrijeme kada se sekularne/političke sile koje su podupirale bludnicu Babilon okreću protiv njega i uništavaju ga (Otkrivenje 17,16). Bog čuva svoj ostatak posljednjeg vremena od uništenja (Otkrivenje 17,14). Nakon pada Babilona, sekularne svjetske sile doživljavaju kraj o Isusovom drugom dolasku (Otkrivenje 19,17-21).

TREĆI DIO: Primjena u životu

U tekstu koji je potpuno usredotočen na događaje posljednjih dana, teško je pronaći primjenu u životu. Korisni mogu biti sljedeći prijedlozi:

1. Kakve su implikacije za nas danas budući da znamo da kao Božji vjerni ostatak trebamo pozvati ostale pripadnike Njegovog naroda da izidu iz Babilona (Otkrivenje 18,4)?

To što Babilon posljednjeg vremena ima naizgled kršćansko lice, ne treba nas prevariti u vezi s njegovom pravom naravi kao Božjega glavnog neprijatelja posljednjeg vremena. Ipak, iako su se vjerski vođe suprotstavljali Isusovoj misiji, On se uvijek ophodio milostivo prema predstavnicima ovih skupina (Luka 6,15; Marko 12,28-34).

2. Što možemo naučiti iz opisa žena u Otkrivenju 12 i 17? Postoje određene sličnosti između žena u Otkrivenju 12 i 17. Obje su pobožne (bludnica Babilon simbolizira lažni oblik kršćanstva). Međutim, Žena iz dvanaestog poglavlja je Božja vjerna Crkva tijekom povijesti, uključujući razdoblje kršćanske povijesti tijekom tisuću dvesto i šezdeset dana/godina, i prema tome ostatak Ženinog potomstva. Ono što Ivana čudi (Otkrivenje 17,6) jest da je neprijatelj Boga i Njegovog naroda u posljednje vrijeme također Žena koja ima kršćansko lice. Na osobnom planu, ova činjenica treba otrijezniti sve koji slijede Isusa. Oholost i tvrdoglavost mogu svakog od nas odvesti u uništenje, čak i kada mislimo da slijedimo Boga (Ivan 16,2).

“Evo sve činim novo”

PRVI DIO: Sažeti pregled

Ključni tekst: Otkrivenje 21,5.

Središte proučavanja: Tekst od devetnaestog do dvadeset drugog poglavlja Otkrivenja započinje izvještajem o posljednjim događajima neposredno uoči Isusovog drugog dolaska i tijekom Njegovog dolaska (Otkrivenje 19), a zatim pruža čitateljima uvid u budućnost nakon tih događaja; tijekom milenija (Otkrivenje 20) i tijekom vječnosti (Otkrivenje 21; 22).

Uvod: Posljednja četiri poglavlja Otkrivenja nude najjasniji i najopširniji izvještaj u Bibliji o događajima uoči Isusovog drugog dolaska, tijekom dolaska i nakon njega. Iako postoje određeni nagovještaji o mileniju na još nekim mjestima u Bibliji (1. Korinćanima 15,20-22; Izaija 26,19-21), jedino je u ovim posljednjim poglavljima Otkrivenja to razdoblje jasno prikazano. Izvještaj o mileniju nalazi se između Isusovog drugog dolaska i Njegovog trećeg i trajnog povratka na Zemlju.

Teme: U pouci i tekstu koji ćemo proučavati obrađuju se sljedeće teme:

- 1. Hoće li Bog promijeniti staru Zemlju ili će stvoriti novu?**
- 2. Odnos pada Babilona i petog pečata**
- 3. Tri gledišta o mileniju**
- 4. Hoće li u vječnosti biti dosadno? Što će Božji narod raditi sve to vrijeme?**
- 5. Pozadina objašnjenja novog Jeruzalema**
- 6. Oblik novog Jeruzalema**

Primjena u životu: U dijelu “Primjena u životu” proučavat ćemo o Božjoj namjeri u vezi s milenijem iz Otkrivenja 20 i biblijskim proročanstvom. Na kraju ovog dijela razgovarat ćemo o tome kako treba odgovoriti na nauk iz Otkrivenja.

DRUGI DIO: Komentar

Pogledajte uvod iz prvog dijela da biste se prisjetili kratkog pregleda teksta od devetnaestog do dvadeset drugog poglavlja Otkrivenja.

Razrada glavnih tema trinaeste pouke

1. Hoće li Bog promijeniti staru Zemlju ili će stvoriti novu?

U Otkrivenju 20,11 rečeno je da stara Zemlja i nebo "iščeznu" (grč. *efugen*) pred prisutnošću Onoga koji je sjedio na velikom bijelom prijestolju. Budući da im nije "ostao ni trag" nakon što su nestali, ovaj način izražavanja može nagovijestiti da će Bog, kada bude stvarao "sve novo" (Otkrivenje 21,5), stvoriti potpuno novu Zemlju, a ne samo "reciklirati" materijale stare Zemlje u nove. S druge strane, odsjek od srijede ističe da riječ "nov" u grčkom (*kainos*) prije znači nešto novo po kvaliteti nego po podrijetlu ili vremenu (vidi 2. Korinćanima 5,17). Međutim, zapazite, također tekst u Marku 2,21 u kojem se nagovještava nešto *novo u vremenu*.

2. Odnos pada Babilona i petog pečata

U odsjeku od subote rečeno je sljedeće: "S uništenjem Babilona, molitva Božjeg naroda u prizoru petog pečata konačno je uslišana." Zašto je to rečeno? Tekst u Otkrivenju 19,1.2 snažno upućuje na Otkrivenje 6,10. U tom retku duše pod žrtvenikom vape Bogu: "Dokle ćeš ... odgađati sud i osvetu naše krvi?" (Otkrivenje 6,10) U grčkom to doslovno znači: "Koliko dugo ... ne sudiš (grč. *krineis*) i ne osvećuješ (grč. *ekdikeis*)?" Iz perspektive metaforičkih duša pod žrtvenikom, nema dokaza da Bog sudi ili osvećuje njihov slučaj.

Upadljivo je, dakle, da se u Otkrivenju 19 u opisivanju pada Babilona koriste iste dvije riječi vezane za sud ("osuditi" i "osvetiti") u prošlom vremenu. Veliko mnoštvo na Nebu slavi činjenicu da je Bog "osudio (grč. *ekrinen*) veliku Bludnicu ... i na njoj osvetio (grč. *exedikēsan*) krv svojih sluga" (Otkrivenje 19,2). Tu uvidamo jasnu povezanost između molitve iz petog pečata i pada Babilona.

3. Tri gledišta o mileniju

1. Premilenarizam: Drugi Isusov dolazak slijedi prije milenija. 2) Postmilenarizam: Drugi Isusov dolazak slijedi nakon milenija. 3) Amilenarizam: milenij je metafora za cjelokupno kršćansko doba, nema doslovnih tisuću godina. Prema posljednjem gledištu prvo uskrsnuće (Otkrivenje 20,4.5) na početku milenija duhovne je naravi; to je novo

stvaranje koje donosi Evanđelje (Ivan 5,22-25; 2. Korinćanima 5,17).

Koji je biblijski dokaz za premilenarizam, stav adventističkih kršćana o tisuću godina iz Otkrivenja 20? Biblija ukazuje na sljedeće: 1) **Struktura Otkrivenja**. Zmaj (Otkrivenje 12), Zvijer (Otkrivenje 13), Lažni prorok (Otkrivenje 13) i Babilon javljaju se u posljednje vrijeme tim redosljedom. Odlaze, zatim, obrnutim redosljedom: Babilon (Otkrivenje 18), Lažni prorok (Otkrivenje 19), Zvijer (Otkrivenje 19), i Zmaj (Otkrivenje 20). Ako su Zvijer, Lažni prorok i Babilon nestali s pozornice do Otkrivenja 20,3, onda, logično, milenij mora otpočeti nakon Isusovog drugog dolaska. 2) Uobičajeno značenje riječi “oživješe” (grč. *ezêsan*; Otkrivenje 20,4) i “uskrsnuće” (grč. *anastasis*; Otkrivenje 20,5) jest “tjelesno uskrsnuće”, ne duhovno (Ivan 11,25; Rimljanima 14,9; Otkrivenje 2,8). 3) Uskrsnuće ljudi koji su “pogubljeni” (Otkrivenje 20,4) mora biti više od duhovnog uskrsnuća. 4) “Duše pogubljenih” pogubljene su zato što su prihatile Evanđelje. One nisu uskrsnule kada su primile Evanđelje, već nakon što su pogubljene. Ne postoji duhovno značenje riječi “pogubljen” (grč. *pepelektismenon*).

4. Hoće li u vječnosti biti dosadno? Što će Božji narod činiti sve to vrijeme?

Biblija ukazuje na tri značajne uloge koje će otkupljeni grešnici imati tijekom vječnosti. Bit će kraljevi, svećenici i učenici.

1. Biblija nagovještava da će se otkupljeni grešnici pridružiti Bogu u vladavini nad svemirom (Otkrivenje 3,21; 7,15-17). To što će sjediti s Isusom na Njegovom prijestolju znači da će sudjelovati u vladanju svemirom.

2. Oni ne služe samo kao kraljevi, već i kao svećenici. U starom svijetu postojale su dvije skupine ljudi na visokim položajima. Najviši položaj u političkom smislu imao je kralj, a najviši položaj u vjerskom smislu imao je svećenik. Vlast može pokvariti, ali onima koji su se ponizili doživjevši patnju može se povjeriti vlast. Biti svećenik u vječnosti znači preuzeti aktivnu ulogu u bogoslužju (Otkrivenje 5,9-13) i iznošenju jedinstvenog svjedočanstva utemeljenog na ovozemaljskom iskustvu s grijehom i njegovim posljedicama (Otkrivenje 14,3). Onome tko je vjeran u malom, bit će povjereni veći zadaci (Matej 25,21).

3. Iako škola može postati rutina, pravo učenje to nikada nije. Bog je usadio radoznalost u srž našeg bića, i malo je toga što donosi toliku radost kao otkrića. Kada učimo brzinom koja nama odgovara, kada učimo ono što nas zanima, kada naša radoznalost potiče našu pozornost, učenje je najradosnije moguće iskustvo. Postoji toliko toga

u svemiru o čemu se može učiti. Provodit ćemo vječnost učeći i rastući, i to će biti istinsko zadovoljstvo.

5. Pozadina objašnjenja novog Jeruzalema

Videnje o Jeruzalemu temelji se na ostatku Biblije. Rijeka koja istječe iz prijestolja (Otkrivenje 22,1) i stablo života (Otkrivenje 22,2) podsjećaju na Edenski vrt. Svjetlo grada i njegov oblik kocke (Otkrivenje 21,11.16) podsjećaju na Šator sastanka i hram (Izlazak 40,34.35; 1. o kraljevima 6,20; 8,11). Postoje samo dvije kocke u Bibliji: Svetinja nad svetinjama u Svetištu i novi Jeruzalem. Ime “novi Jeruzalem” podsjeća na glavni grad Davidovog kraljevstva. Izgled mnogih dijelova grada također podsjeća na hram iz Ezekielovog viđenja (Ezekiel 40-48); a mnoge pojedinosti o novom Jeruzalemu podsjećaju na obećanja dana pobjednicima iz tekstova o sedam crkava u Otkrivenju (na primjer stablo života — Otkrivenje 2,7; 22,2). Prema tome, videnje o novom Jeruzalemu ima preteče u povijesti Božjeg vodstva u Bibliji.

6. Oblik novog Jeruzalema

Dužina, širina i visina novog Jeruzalema je ista, što ukazuje na savršenu kocku (Otkrivenje 21,16). Većina ljudi zamišlja ga kao kocku, i vjerojatno je točno da je u pitanju taj oblik. U opisu Novog Jeruzalema često se koristi broj dvanaest: dvanaest vrata, dvanaest temelja, zid visok sto četrdeset i četiri lakta, dimenzije iznose dvanaest tisuća stadija (Otkrivenje 21,12-21). Kocka ima dvanaest rubova. Iako u tekstu nije naveden oblik, kocka bi bila u skladu sa simbolima i podsjeća na Svetinju nad svetinjama.

TREĆI DIO: Primjena u životu

1. Zašto je milenij nužan nakon što o Isusovom drugom dolasku sve stvari dođu svojem kraju?

a) **Vrijeme oporavka za pravedne.** Morat ćemo se naviknuti na činjenicu da su neki ljudi na Nebu, a neki ne. U Otkrivenju 22,2 stoji da će se lišće stabla života koristiti za lijek svim narodima. Možda će biti ljudi koji vam se ne sviđaju ili koje niste očekivali na Nebu. Drugi koje ste očekivali neće biti tamo. Razdoblje od tisuću godina bit će vrijeme kada ćemo učiti i razvijati se kao vječna bića.

b) **Vrijeme ispita za pravedne.** Otkupljeni će moći istraživati “nebeske knjige”, u kojima će pronaći odgovore na pitanja o Bogu, o onima koje smo voljeli a nisu na Nebu, na pitanja o velikoj borbi. Bit će mnogo pitanja na koja treba odgovoriti.

c) **Vrijeme da Sotona i njegovi sljedbenici pokažu svoj karakter.** Na kraju milenija Sotona i njegovi sljedbenici posljednji će put pokazati razornu narav svojega karaktera. Ovo posljednje očitovanje njihovog karaktera utvrdit će otkupljene u vjernosti Bogu za vječnost.

2. **Koji je konačni cilj Otkrivenja?** Cilj proročanstva nije da zadovolji našu radoznalost o budućnosti, već da nas nauči kako da živimo danas. Otkrivenje treba pripremiti narod za izazove na svršetku vremena i milijunima ljudi tijekom kršćanske ere donijeti nadu, smisao i svrhu (Otkrivenje 1,3).

Naše proučavanje Otkrivenja temelji se na biblijskom razumijevanju biblijskog nadahnuća. Iako poruke u knjizi potječu od Boga, one su prenesene na jezik ljudi. Koristeći se jezikom i slikama iz povijesti Božjeg naroda Staroga zavjeta, otkrit ćemo kako je Ivan objavljivao ove poruke.

Pozorno čitanje proročanstava iz Otkrivenja pokazuje da njihovo ispunjenje možemo na ispravan način shvatiti povijesnom metodom tumačenja proročanstava zato što ona slijedi povijesni tijek od vremena proroka do svršetka svijeta. Ovo objašnjava zašto bismo trebali uložiti svaki mogući napor da izvučemo smisao iz samog teksta, a ne da namećemo unaprijed određeno pogrešno tumačenje.

Organizacijska struktura Otkrivenja na mnogo je načina važna za odgovornu primjenu proročanstava iz knjige.

Smisleno tumačenje proročanstava iz Otkrivenja mora biti kristocentrično. Čitava knjiga napisana je iz Kristove perspektive. Samo u Kristu simboli i slike iz Otkrivenja imaju svoje konačno značenje i smisao.

www.adventisti.hr
www.znaci-vremena.com